

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 85 сторінок, 19 таблиць, 16 рисунків, список використаних джерел з 70 найменувань.

Стан та перспективи розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні

Об'єктом дослідження є процес організації іноземного інвестиційного кредитування.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти іноземного інвестиційного кредитування.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – аналіз та визначення конкретних заходів для оптимізації стану та активізації перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні для забезпечення стійкого економічного зростання країни.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- дослідити економічну сутність та класифікацію інвестиційного кредиту;
- надати характеристику джерел боргового іноземного капіталу;
- визначити фактори впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні;
- провести оцінку інвестиційного клімату в Україні;
- здійснити аналітичну оцінку та прогноз динаміки розвитку інвестиційного кредитування в Україні;
- виділити особливості отримання іноземного інвестиційного кредиту на прикладі Європейського інвестиційного банку;
- запропонувати напрями вдосконалення інвестиційного законодавства;
- сформулювати перспективи покращення інвестиційного іміджу України;
- виділити пріоритетні об'єкти та суб'єкти іноземного інвестиційного кредитування в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть служити основою для розроблення конкретних стратегій та рекомендацій для урядових органів, фінансових установ та інших зацікавлених сторін щодо покращення інвестиційного клімату в Україні, що в свою чергу сприятиме сталому економічному зростанню та розвитку країни.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи: 2023.

Рік захисту роботи: 2023.

Ключові слова: інвестування, інвестиційний кредит, іноземний інвестиційний кредит, інвестиційний клімат, борговий капітал.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУ ТА ЙОГО РОЛЬ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ	6
1.1 Економічна сутність та класифікація інвестиційного кредиту	6
1.2 Характеристика джерел боргового іноземного капіталу	12
1.3 Фактори впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні	19
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	25
2.1 Оцінка інвестиційного клімату в Україні	25
2.2 Аналітична оцінка та прогноз динаміки розвитку інвестиційного кредитування в Україні	35
2.3 Особливості отримання іноземного інвестиційного кредиту на прикладі Європейського інвестиційного банку	43
Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ	54
3.1 Напрями вдосконалення інвестиційного законодавства.....	54
3.2 Перспективи покращення інвестиційного іміджу України	60
3.3 Пріоритетні об'єкти та суб'єкти іноземного інвестиційного кредитування в Україні	69
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність теми. Обрана тема є актуальною в контексті економічних викликів, перед якими стоїть країна. Залучення іноземних інвестицій є стратегічно важливим для забезпечення економічного зростання та підтримки національного бізнесу. Критичний аналіз і порівняння зарубіжних практик дозволять визначити оптимальні шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні, що, в свою чергу, сприятиме сталому розвитку економіки та підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та наукові публікації, присвячені питанням іноземного інвестиційного кредиту в Україні, є ключовим ресурсом для розуміння актуальних викликів та перспектив розвитку цього сектору. Автори, такі як P. Ozili, L. Alfaro, A. C. Ananwude, Н. В. Ткачук, Т. В. Майорова, Н. О. Ботвіна, С. Д. Смолінська та інші, здійснюють критичний аналіз підходів та роблять внесок у розвиток іноземного інвестиційного кредиту. Вони висвітлюють не вирішені раніше аспекти цієї загальної проблеми, розкриваючи виклики для фінансових установ та вплив іноземних інвестицій на економіку України. Однак у зв'язку з швидкими змінами в глобальних економічних умовах, важливість подальших досліджень і глибшого вивчення теми залишається необхідною для повного розуміння стану та ефективних перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає в аналізі та визначенні конкретних заходів для оптимізації стану та активізації перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні для забезпечення стійкого економічного зростання країни.

Завдання кваліфікаційної магістерської роботи включають:

- дослідити економічну сутність та класифікацію інвестиційного кредиту;
- надати характеристику джерел боргового іноземного капіталу;

- визначити фактори впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні;
- провести оцінку інвестиційного клімату в Україні;
- здійснити аналітичну оцінку та прогноз динаміки розвитку інвестиційного кредитування в Україні;
- виділити особливості отримання іноземного інвестиційного кредиту на прикладі Європейського інвестиційного банку;
- запропонувати напрями вдосконалення інвестиційного законодавства;
- сформулювати перспективи покращення інвестиційного іміджу України;
- виділити пріоритетні об'єкти та суб'єкти іноземного інвестиційного кредитування в Україні.

Об'єкт дослідження – процес організації іноземного інвестиційного кредитування.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти іноземного інвестиційного кредитування.

Методи дослідження. У кваліфікаційній магістерській роботі використовувалися різноманітні методи дослідження для досягнення мети, поставленої щодо стану та перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні. Аналіз та синтез використовувались для розкриття основних аспектів глобальних тенденцій у сфері іноземного інвестиційного кредитування. Індукція та дедукція використовувались для формулювання висновків та узагальнень на основі зібраних даних та наукових концепцій. Спостереження та узагальнення дозволили отримати об'єктивні дані щодо впливу іноземного інвестиційного кредитування на економіку України. Порівняльний аналіз різних стратегій та використання статистичних методів сприяли визначенню тенденцій та розробці рекомендацій для покращення інвестиційного клімату в країні.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів. Отримані результати мають велику теоретичну значущість, оскільки вони дозволяють розширити розуміння механізмів та факторів, що впливають на стан та перспективи розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні. Це важливо

для наукової спільноти, яка може використовувати отримані знання для подальших досліджень у галузі фінансів та економіки.

Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть служити основою для розроблення конкретних стратегій та рекомендацій для урядових органів, фінансових установ та інших зацікавлених сторін щодо покращення інвестиційного клімату в Україні, що в свою чергу сприятиме сталому економічному зростанню та розвитку країни.

Інформаційна база дослідження щодо стану та перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні побудована на узагальненому переліку джерел, що охоплює наукові праці вітчизняних експертів, дослідження зарубіжних науковців у сфері фінансів та економіки, а також використання статистичних даних з офіційних ресурсів, звітів рейтингових агентств та фінансових звітів, що дозволить забезпечити обґрунтовані та об'єктивні висновки щодо поточного стану та можливостей у сфері іноземного інвестиційного кредитування в Україні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг роботи складає 85 сторінок. В роботі представлено 19 таблиць, 16 рисунків, використано 70 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУ ТА ЙОГО РОЛЬ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

1.1 Економічна сутність та класифікація інвестиційного кредиту

В сучасних умовах глобалізації та постійних змін у світовій економіці, розвиток підприємництва та підтримка виробничої діяльності стають надзвичайно актуальними завданнями для країн та бізнес-структур. Одним із ключових інструментів, що сприяють економічному зростанню та підтримці підприємницької ініціативи, є інвестиційний кредит.

Економічна сутність інвестиційного кредиту в науковій літературі наведено в табл.1.1.

Таблиця 1.1 – Економічна сутність інвестиційного кредиту в науковій літературі

Автор	Визначення	Коментар
A. Barattieri	Сукупність механізмів реалізації кредитних відносин в інвестиційній сфері, який є джерелом довгострокових ресурсів для підприємства, на основі загальноекономічних і специфічних принципів кредитування [1, с.150].	Підкреслює комплексність інвестиційного кредиту та його роль у забезпеченні довгострокових ресурсів для підприємств, зберігаючи загальноекономічні та специфічні принципи кредитування.
B. Augsburg	Суспільні відносини, що виникають між учасниками інвестиційного процесу у зв'язку з передачею у тимчасове користування коштів для фінансування інвестиційних заходів на засадах зворотності, платності і добровільності [2, с.105].	Визначає інвестиційний кредит як складний соціально-економічний процес, побудований на засадах взаємовідносин та взаєморозуміння між учасниками, які мають спільний інтерес у розвитку інвестицій.
T. Lei	Економічні відносини між державами, іноземними банками і фірмами з приводу фінансування інвестиційної діяльності на засадах повернення у певні строки та з виплатою відсотка [3, с.1880].	Підкреслює міжнародний аспект інвестиційного кредиту, вказуючи на важливість економічних відносин між країнами, банками та компаніями при фінансуванні проектів.

Продовження табл.1.1

Автор	Визначення	Коментар
Т. В. Майорова	Економічні відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах повернення і, зазвичай, з виплатою відсотка [4, с.312].	Зосереджує увагу на взаємодії кредитора та позичальника, яка є основою інвестиційного кредиту, і враховує особливості повернення та умов відсотків у процесі фінансування.
Н. О. Ботвіна	Економічні відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах терміновості, поворотності та платності [5, с.59].	Акцентує увагу на ключових аспектах інвестиційного кредиту, таких як терміновість, поворотність та платність, які визначають умови та характер взаємодії сторін у фінансовому процесі.
С. Д. Смолінська	Кредит в основний капітал з метою його збільшення й на цій базі розширення виробництва, що надається позичальникам для здійснення ними інвестиційних вкладень, наприклад, кредити на будівництво, освоєння землі, купівлю будівель, обладнання тощо [6, с.3].	Звертає увагу на важливий аспект інвестиційного кредиту – його спрямованість на збільшення обсягу основного капіталу, що сприяє розширенню виробництва та загальному економічному зростанню.

Джерело: розроблено автором на основі [1-6]

Ці визначення відображають різноманітні погляди на економічну сутність інвестиційного кредиту в науковій літературі, враховуючи різні аспекти та контексти його застосування. Висновок до табл.1.1 дозволяє визначити ключові аспекти розуміння економічної сутності інвестиційного кредиту в науковій літературі, представлені різними авторами. Перший аспект, визначений А. Barattieri, підкреслює комплексність механізмів інвестиційного кредиту та його роль у забезпеченні довгострокових ресурсів для підприємств, оберігаючи загальноекономічні та специфічні принципи кредитування [1, с.150]. Другий аспект, визначений В. Augsburg, вказує на соціально-економічний характер інвестиційного кредиту та визначає його як суспільні відносини між учасниками інвестиційного процесу [2, с.105]. Третій аспект, представлений Т. Lei, розглядає міжнародний аспект інвестиційного кредиту, вказуючи на економічні відносини між державами, іноземними банками та фірмами [3, с.1880].

Інші визначення, викладені Т. В. Майоровою, Н. О. Ботвіною та С. Д. Смолінською, зосереджуються на економічних відносинах між кредитором і

позичальником, враховуючи різні аспекти, такі як терміновість, поворотність та платність, а також спрямованість кредиту на розширення виробництва та збільшення основного капіталу. Отже, різні визначення інвестиційного кредиту вказують на його багатогранність та ключовий внесок у розвиток економіки через забезпечення фінансових ресурсів для інвестиційних проектів у різних соціально-економічних контекстах.

На нашу думку, інвестиційний кредит – це складна економічна система, яка об'єднує механізми кредитування в інвестиційній сфері для забезпечення довгострокових ресурсів підприємств на основі принципів повернення, платності і специфічних умов кредитування. Цей вид кредиту виникає внаслідок соціально-економічних відносин між учасниками інвестиційного процесу, які мають спільний інтерес у фінансуванні інвестиційних заходів. Він може виявлятися як внутрішній, забезпечуючи розвиток внутрішніх підприємств та економічних галузей, так і міжнародний, за участю держав, іноземних банків та компаній. Важливою рисою інвестиційного кредиту є те, що він сприяє не лише фінансуванню конкретного проекту, а й збільшенню обсягу основного капіталу, що може включати розширення виробництва, впровадження нових технологій, будівництво, освоєння земельних ділянок тощо. Інвестиційний кредит дозволяє підприємствам реалізувати свої стратегічні плани та сприяє стійкому економічному зростанню. Важливо також враховувати міжнародний аспект інвестиційного кредиту, оскільки він може впливати на глобальну економічну взаємодію та сприяти розвитку різних країн та регіонів через обмін технологіями та фінансові ресурси. Отже, інвестиційний кредит є важливим інструментом для стимулювання розвитку підприємств та економік в цілому, сприяючи впровадженню новаторських проектів та забезпеченню сталого економічного зростання.

С. В. Урванцева виділяє ключові елементи сутності інвестиційного кредитування (рис.1.1).

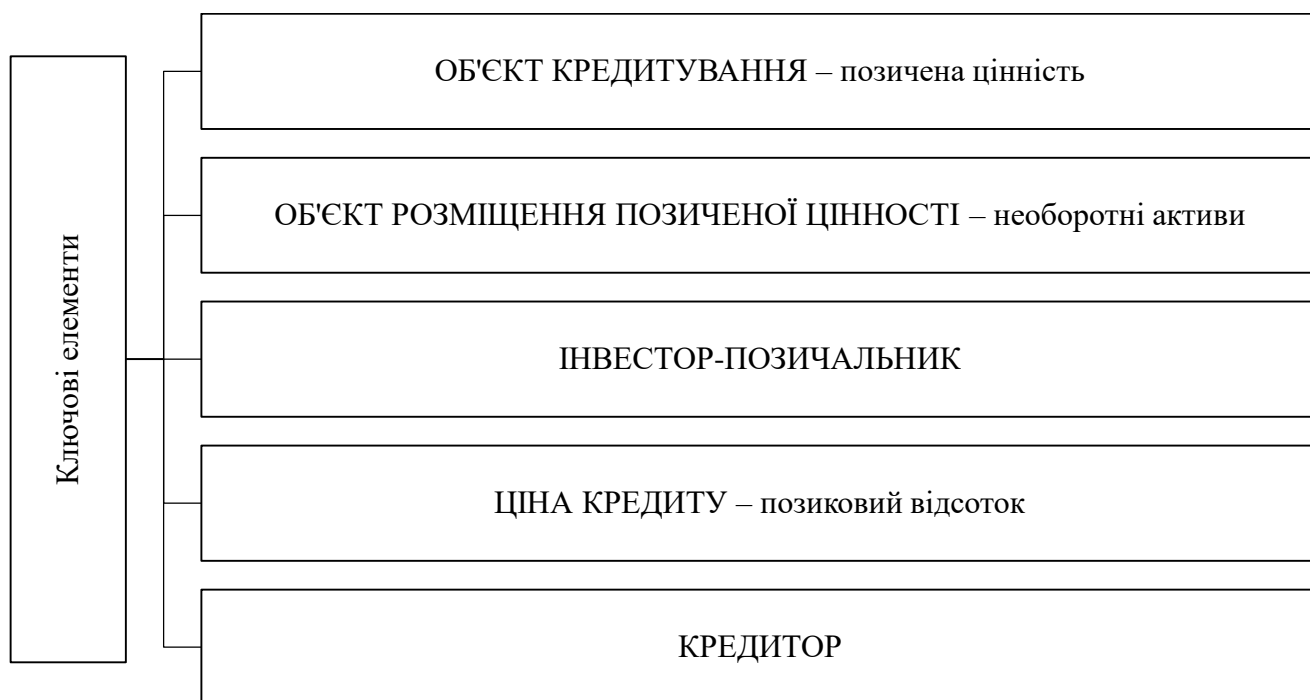

Рисунок 1.1 – Ключові елементи сутності інвестиційного кредитування

Джерело: розроблено автором на основі [7, с.66]

Інвестиційне кредитування – це складний фінансовий механізм, який передбачає надання певної цінності, що стає об'єктом кредитування, інвестором-кредитором позичальнику з обов'язковістю відшкодування позикового відсотку. Основні елементи цього процесу можна розглядати через призму кількох ключових складових:

- об'єкт кредитування визначається як позичена цінність. Це може охоплювати широкий спектр активів, таких як грошові кошти, обладнання, нерухомість, технології та інші ресурси, що використовуються для реалізації конкретного інвестиційного проекту;

- об'єкт розміщення позиченої цінності зазвичай представляється необоротними активами. Це можуть бути будівлі, машини, обладнання та інші матеріальні ресурси, які використовуються для здійснення інвестицій та підтримки виробничої діяльності;

- інвестор-позичальник є центральною постаттю в інвестиційному кредитуванні. Це може бути підприємство, яке звертається до кредитора з метою

отримання фінансових ресурсів для реалізації своїх стратегічних планів та інвестиційних проектів;

– ціна кредиту визначається позиковим відсотком, який є вартістю користування позиченою цінністю. Вона враховується у вигляді відсоткової ставки та є компенсацією для кредитора за надання фінансових ресурсів;

– кредитор, як суб'єкт, що надає кредит, грає важливу роль у процесі інвестиційного кредитування. Його завдання включає аналіз ризиків, встановлення умов кредитування та забезпечення повернення позиченої цінності та вартості кредиту.

Узагальнюючи, інвестиційне кредитування представляє собою важливий інструмент фінансового розвитку, де кожен з визначених елементів взаємодіє для забезпечення успішної реалізації інвестиційних проектів та стимулювання економічного зростання.

Порівняння інвестиційного кредитування з традиційним наведено в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Порівняння інвестиційного та традиційного кредитування

Параметр	Інвестиційне кредитування	Традиційне кредитування
Основна мета	Фінансування конкретного інвестиційного проекту.	Забезпечення поточних потреб клієнта.
Об'єкт кредиту	Інвестиційні ресурси для реалізації проекту.	Грошові кошти, які використовуються клієнтом.
Термін кредиту	Зазвичай довгостроковий.	Може бути як короткостроковий, так і довгостроковий.
Умови видачі	Залежить від конкретного інвестиційного проекту.	Зазвичай встановлюються за стандартними критеріями.
Забезпечення кредиту	Може включати об'єкти, які фінансуються.	Зазвичай вимагає гарантій та забезпечення.
Відсоткова ставка	Може бути вищою, оскільки пов'язана із специфічними ризиками інвестицій.	Зазвичай нижча, оскільки ризики менше.
Процес затвердження кредиту	Специфічний, враховуючи деталі інвестиційного проекту.	Зазвичай стандартний.
Сфера застосування	Галузі, пов'язані з реалізацією проектів, розвитком бізнесу.	Різноманітні галузі, включаючи споживче кредитування, обслуговування бізнесу та інші.

Джерело: розроблено автором на основі [8-9]

Інвестиційне кредитування є спеціалізованим механізмом, спрямованим на фінансування конкретних інвестиційних проектів з метою стимулювання розвитку підприємств та реалізації стратегічних планів. Воно вимагає уважного аналізу та врахування специфічних умов інвестиційного проекту, що може впливати на вартість кредиту та його умови. Інвестиційне кредитування має високий рівень ризику, але водночас відкриває можливості для досягнення значного фінансового успіху. З іншого боку, традиційне кредитування визначається більш загальними умовами та призначене для забезпечення поточних фінансових потреб клієнта. Воно включає широкий спектр галузей, від споживчого кредиту до підтримки підприємств у їхній загальній діяльності. Традиційне кредитування зазвичай характеризується більш низьким рівнем ризику для кредиторів, оскільки воно стандартизоване та піддається загальним критеріям. Отже, вибір між інвестиційним та традиційним кредитуванням залежить від конкретних фінансових потреб та стратегічних цілей позичальника. Обидва підходи мають свої переваги та недоліки, і їх вибір слід розглядати як стратегічне рішення, орієнтоване на конкретні фінансові та бізнесові вимоги.

На думку Кафтанової Н. М., інвестиційне кредитування залежно від кредитора проекту поділяється на банківське, державне, іпотечне, лізингове та іноземне інвестиційне кредитування [10]. Їх сутність наведемо в табл.1.3.

Таблиця 1.3 – Види інвестиційного кредитування залежно від кредитора проекту

Тип	Особливості
Банківське інвестиційне кредитування	Надання фінансових ресурсів банками для реалізації інвестиційних проектів, враховуючи умови кредитування та процентні ставки.
Державне інвестиційне кредитування	Фінансування, яке здійснюється державними органами для підтримки ключових галузей економіки та соціальних проектів.
Іпотечне інвестиційне кредитування	Надання кредиту під заставу нерухомості, сприяє розвитку будівництва та ринку житла.
Лізингове інвестиційне кредитування	Фінансування придбання обладнання, транспортних засобів чи інших активів з можливістю їх подальшого викупу.
Іноземне інвестиційне кредитування	Надання фінансової підтримки іноземним інвесторам для здійснення проектів в країні, що надає кредит.

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Банківське інвестиційне кредитування визначається участю банків у фінансуванні інвестиційних проектів, де умови кредитування та процентні ставки грають важливу роль у визначенні ефективності та доступності кредиту. Державне інвестиційне кредитування відображає роль держави у підтримці ключових галузей та соціальних проектів, використовуючи фінансові ресурси для стимулювання розвитку. Іпотечне інвестиційне кредитування акцентує увагу на нерухомості, сприяючи розвитку будівництва та забезпечуючи фінансову підтримку для придбання житла. Лізингове інвестиційне кредитування включає фінансування під придбання активів, де позичальник отримує можливість подальшого викупу. Іноземне інвестиційне кредитування відкриває можливості для іноземних інвесторів, надаючи фінансову підтримку для реалізації проектів у країні, що надає кредит.

Отже, різноманітність інвестиційного кредитування вказує на гнучкість цього інструменту у відповіді на різні потреби позичальників та специфіку проектів. Вибір типу кредитування залежить від конкретних обставин та стратегічних цілей, і такий різноманітний набір варіантів дозволяє кожному суб'єкту вибрати оптимальний шлях фінансової підтримки.

1.2 Характеристика джерел боргового іноземного капіталу

Економічна глобалізація сприяє взаємодії різних країн та розвитку міжнародного підприємництва. Однією з ключових особливостей цього процесу є міжнародний рух капіталу, що призводить до зростання іноземних інвестицій у національні економіки. Джерела боргового іноземного капіталу відіграють важливу роль у формуванні фінансового ринку та впливають на різноманітні галузі економіки. Розгляд цієї теми дозволяє глибше зрозуміти механізми функціонування боргових іноземних інвестицій, їх вплив на економіку та фінансову стабільність.

Визначення іноземного інвестиційного кредиту в науковій літературі наведено в табл.1.4.

Таблиця 1.4 – Економічна сутність іноземного інвестиційного кредиту в науковій літературі

Автор	Визначення	Коментар
P. Ozili	Фінансовий ресурс, що надається компанії або проекту з-за кордону на умовах позики з метою здійснення інвестиційних проектів [11].	Вказує на головний аспект іноземного інвестиційного кредиту – надання фінансового ресурсу для реалізації конкретних інвестиційних проектів та розвитку бізнесу за межами країни.
L. Alfaro	Форма фінансової підтримки, яку іноземні інвестори надають для здійснення конкретних проектів чи отримання стратегічного впливу на певних ринках [12].	Підкреслює роль іноземного інвестиційного кредиту як інструменту стратегічної підтримки, спрямованої на розвиток конкретних проектів та формування стратегічного впливу на ринках за кордоном.
A. C. Ananwude,	Форма фінансування, що надається для задоволення потреб міжнародних підприємств у розширенні, розвитку та реалізації міжнародних проектів [13, с.62].	Відзначає широкий спектр застосування іноземного інвестиційного кредиту, вказуючи на його важливість для задоволення потреб міжнародних підприємств у всіх аспектах їхньої діяльності та розвитку.
Н. В. Ткачук	Економічні відносини між державами, іноземними банками і фірмами з приводу фінансування інвестиційної діяльності на засадах повернення у певні терміни та зазвичай із виплатою відсотка [14, с.57].	Підкреслює важливість економічних відносин між державами, банками та фірмами у контексті фінансування інвестиційних проектів, а також важливість дотримання умов повернення та виплати відсотка для всіх сторін.

Джерело: розроблено автором на основі [11-14]

Аналіз визначень іноземного інвестиційного кредиту, запропонованих різними авторами, вказує на різноманітні підходи та аспекти, які враховуються при розумінні економічної сутності цього явища. Визначення P. Ozili підкреслює фінансовий характер іноземного інвестиційного кредиту та його спрямованість на реалізацію інвестиційних проектів [11]. За визначенням L. Alfaro, важливим аспектом є його роль у формуванні стратегічного впливу на ринках та конкретних проектах [12]. А. С. Ananwude визначає іноземний інвестиційний кредит як форму фінансування для розвитку та реалізації міжнародних проектів, відзначаючи

широкий його спектр застосування [13, с.62]. Визначення Н. В. Ткачук підкреслює економічні відносини між державами, банками та фірмами в контексті фінансування інвестиційної діяльності та необхідність відповідності умовам повернення та виплати відсотка [14, с.57]. Загальний висновок полягає в тому, що іноземний інвестиційний кредит представляє собою складну економічну категорію, яка включає в себе фінансування для інвестиційних проектів, стратегічну підтримку на ринках, а також різноманітні форми співпраці між державами та компаніями з приводу міжнародного фінансування.

Н. В. Ткачук виділяє три основні види іноземного інвестиційного кредиту (рис.1.2).

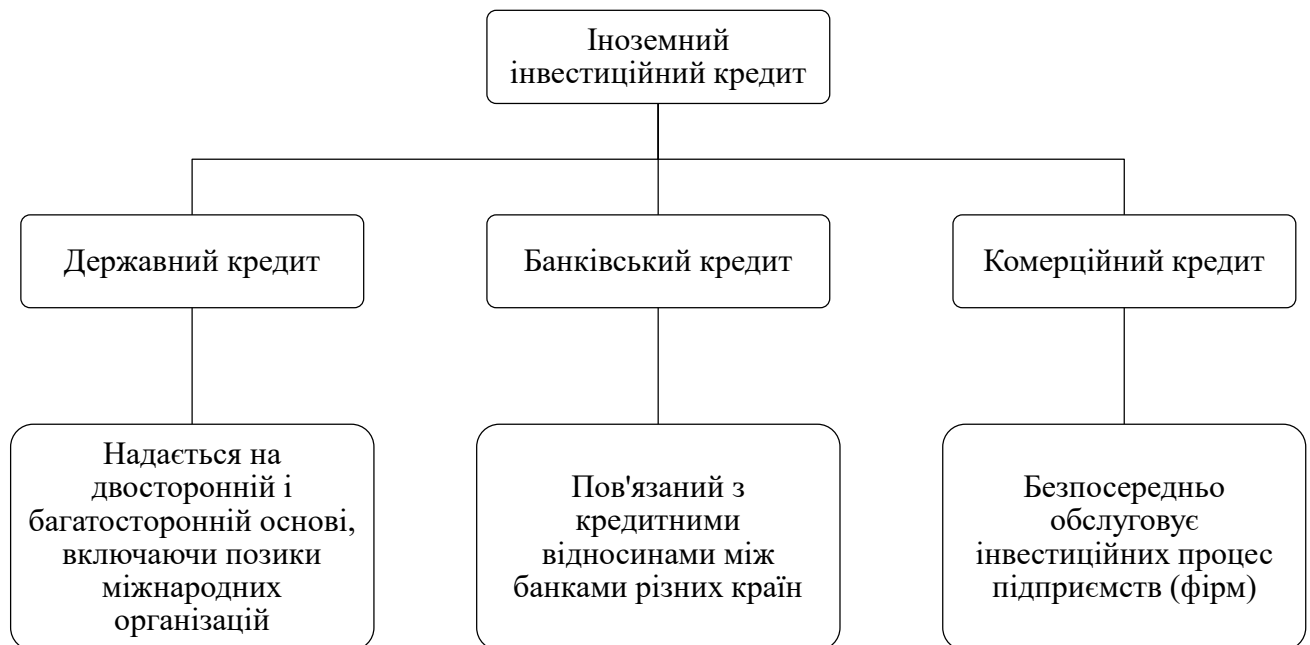

Рисунок 1.2 – Основні види іноземного інвестиційного кредиту

Джерело: розроблено автором на основі [14, с.57]

Розглянемо детальніше кожен з видів кредиту:

1. Державний іноземний кредит визначається наданням фінансових ресурсів на двосторонній та багатосторонній основі, а також через позики від міжнародних організацій. Цей вид кредиту дозволяє країнам отримувати необхідні фінансові ресурси для реалізації стратегічних проектів, сприяючи економічному розвитку та підтримці важливих галузей.

Переваги та недоліки державного іноземного кредиту систематизуємо на рис.1.3.

Рисунок 1.3 – Переваги та недоліки державного іноземного кредиту

Джерело: розроблено автором на основі [15-16]

Державний іноземний кредит представляє собою значущий інструмент для фінансування розвитку країни, зокрема інфраструктурних проектів, що сприяє її економічному зростанню. Забезпечення доступу до значних фінансових ресурсів на вигідних умовах дозволяє урядам реалізовувати амбітні та стратегічно важливі проекти, що сприяє підвищенню рівня життя населення [15, с.570]. Отримання кредиту також відкриває можливість залучення зовнішніх експертів та технологій, що сприяє підвищенню ефективності та якості реалізованих проектів. З переваг державного іноземного кредиту слід виділити також створення нових робочих місць та підвищення рівня зайнятості завдяки реалізації інфраструктурних ініціатив. Однак, разом з цим, існують і значні недоліки державного іноземного кредиту. Зростання зовнішнього боргу може стати фінансовим ускладненням для країни, збільшуючи її фінансову залежність [16, с.82]. Високі відсоткові ставки та політична впливовість кредиторів можуть створювати додатковий фінансовий

тиск на уряд. Ризик валютних коливань, особливо при наданні кредиту в іноземній валюті, може також ускладнити виплати та збільшити боргові зобов'язання при валютних коливаннях.

Загальний висновок полягає в тому, що державний іноземний кредит може відкривати нові можливості для розвитку, але водночас несе ризики, які вимагають обережного та виваженого підходу в управлінні економічними ресурсами країни.

2. Банківський іноземний кредит пов'язаний з кредитними відносинами між банками різних країн. Це відображає активну роль фінансових установ у сприянні міжнародним інвестиційним операціям. Банки виступають посередниками, забезпечуючи доступ до фінансових ресурсів для різних суб'єктів, включаючи корпорації та урядові структури.

Переваги та недоліки банківського іноземного кредиту систематизуємо на рис.1.4.

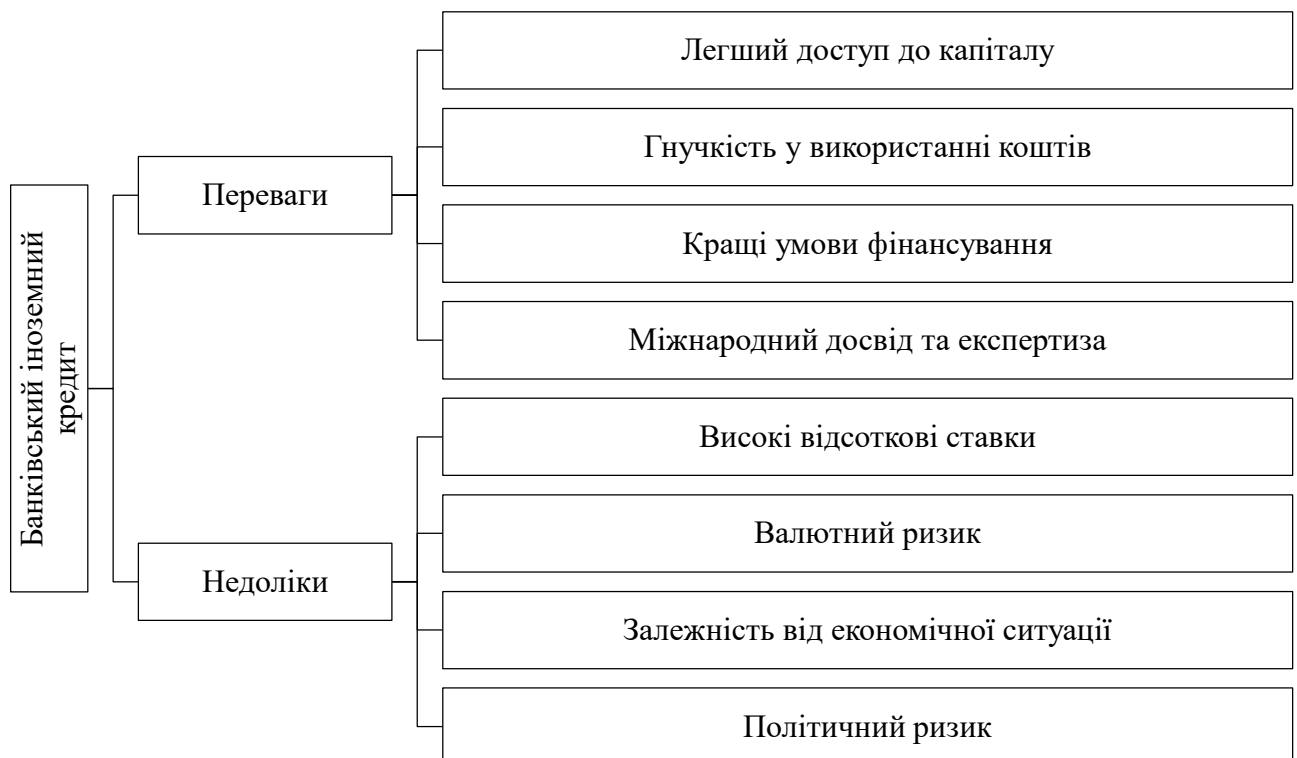

Рисунок 1.4 – Переваги та недоліки банківського іноземного кредиту

Джерело: розроблено автором на основі [17-18]

Банківський іноземний кредит є важливим інструментом для компаній та урядів, надаючи їм легший доступ до фінансових ресурсів для реалізації проектів і розвитку бізнесу. Важливою перевагою є гнучкість у використанні коштів, яку надає банківський іноземний кредит, дозволяючи позичальникам використовувати кошти згідно з власними потребами. Крім того, іноземні банки можуть пропонувати більш вигідні умови кредитування, такі як низькі відсоткові ставки чи довший термін погашення, порівняно з внутрішніми альтернативами. Незважаючи на переваги, банківський іноземний кредит супроводжує інше бокове, а саме високі відсоткові ставки, які можуть стати джерелом фінансового тиску для позичальника [17]. Також виникає валютний ризик при наданні кредиту в іноземній валюті, що може вплинути на вартість боргових зобов'язань при коливанні обмінного курсу [18, с.108]. Залежність від економічної ситуації та політичний ризик також є важливими аспектами, які варто враховувати, оскільки банківські кредити чутливі до глобальних економічних та політичних турбуленцій.

Узагальнюючи, банківський іноземний кредит може бути ефективним інструментом для фінансового забезпечення, але водночас вимагає ретельного аналізу ризиків та уважного врахування умов кредитування для забезпечення стійкого та успішного використання цього фінансового інструменту.

3. Комерційний іноземний кредит безпосередньо обслуговуючи інвестиційні процеси підприємств, є ще однією важливою складовою. Цей вид кредиту відображає інтереси бізнес-середовища, забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для реалізації конкретних інвестиційних проектів та розвитку компаній.

Переваги та недоліки комерційного іноземного кредиту систематизуємо на рис.1.5.

Комерційний іноземний кредит відзначається кількома значущими перевагами. Швидкість отримання фінансування є ключовою перевагою, дозволяючи компаніям оперативно отримати необхідні фінансові ресурси без зайвих формальностей. Гнучкість використання коштів надає позичальникам

велику свободу витрачання коштів залежно від конкретних потреб їхнього бізнесу чи проекту.

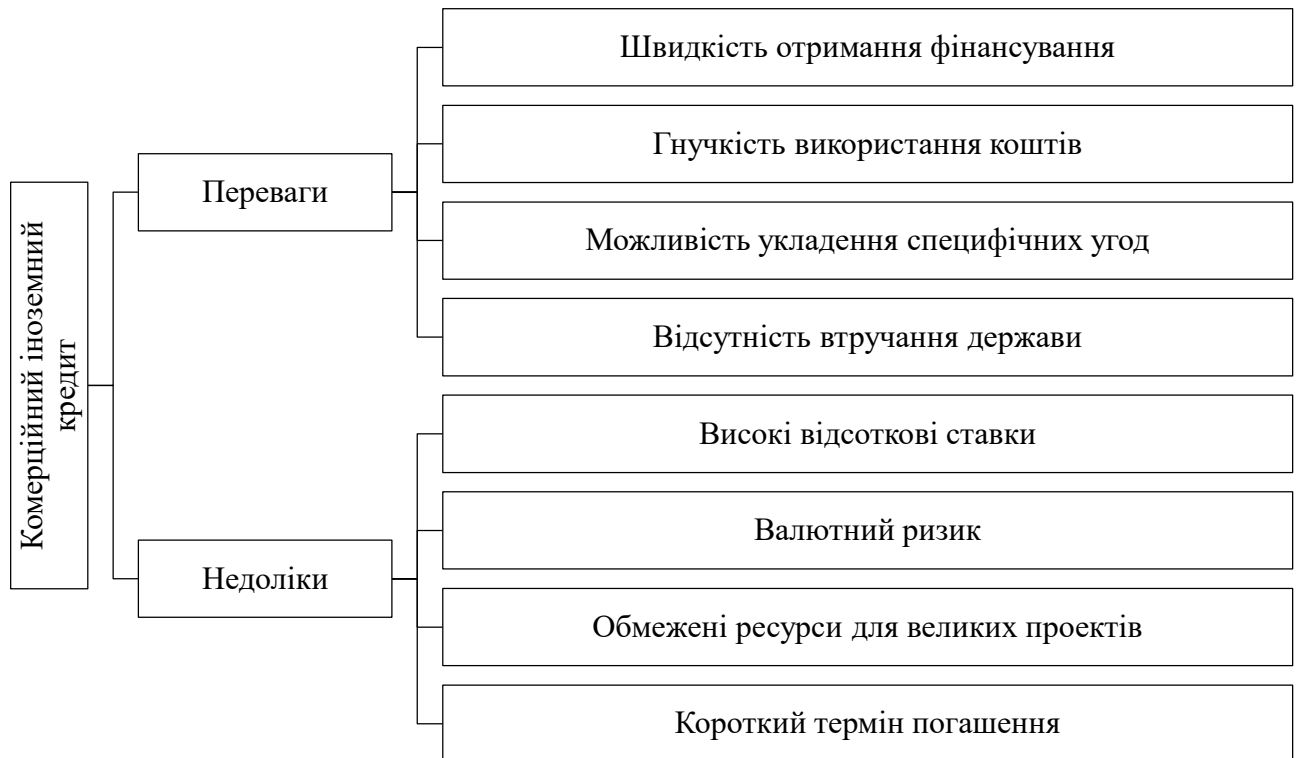

Рисунок 1.5 – Переваги та недоліки комерційного іноземного кредиту

Джерело: розроблено автором на основі [19-20]

Можливість укладення специфічних угод є ще однією вагомою перевагою комерційного іноземного кредиту, що дозволяє кредиторам і позичальникам визначити умови, які враховують особливості конкретного бізнесу чи проекту, сприяючи більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами [19, с.18]. Важливим аспектом є також відсутність втручання держави, що спрощує процес отримання та управління кредитними коштами. Однак, разом із перевагами, існують і недоліки, такі як високі відсоткові ставки, що може створити фінансовий тиск на позичальника. Валютний ризик та обмежені ресурси для великих проектів є іншими обмеженнями, які варто враховувати [20, с.33].

Незважаючи на недоліки, короткий термін погашення та обмеження ресурсів для великих проектів можуть створювати тиск на фінансове планування позичальника. Успішність використання комерційного іноземного кредиту визначається здатністю позичальника ефективно управляти фінансовими

ресурсами та ризиками, враховуючи конкретні умови та потреби бізнесу чи проекту.

Зазначені види іноземного інвестиційного кредиту формують різнобічний інструментарій фінансування, що сприяє розвитку міжнародних економічних відносин. Разом вони допомагають країнам та компаніям залучати необхідні ресурси для стимулювання економічного зростання та реалізації стратегічних ініціатив.

1.3 Фактори впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні

В сучасних умовах глобалізації та взаємодії країн на міжнародному рівні залучення іноземних інвестицій є ключовим фактором економічного розвитку для багатьох країн, включаючи Україну. Іноземні інвестиції не лише надають додаткові фінансові ресурси для реалізації стратегічних проектів, але й сприяють передачі новітніх технологій, підвищенню конкурентоспроможності та створенню нових робочих місць.

Україна, будучи країною з значним потенціалом у сфері промисловості, сільського господарства та інших галузей, активно працює над створенням сприятливого інвестиційного клімату для приваблення зовнішніх фінансових ресурсів. Однак процес залучення іноземних інвестиційних кредитів є складним та багатограним, і від нього залежить не лише економічний розвиток країни, а й її стабільність на міжнародному ринку.

У цьому контексті важливо розглянути ключові фактори, які впливають на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні. Систематизуємо їх в табл.1.2.

Таблиця 1.5 – Фактори впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україні

Фактор	Складові
Організаційно-правові фактори	Рівень управління інвестиційною діяльністю, наявність дієвої законодавчої бази.
Політичні фактори	Стабільність політичної ситуації, рівень довіри суспільства до влади.
Економічні фактори	Стан економіки, динаміка ВВП, розмір боргів, рівень тіньової економіки.
Характеристика потенціалу країни	Наявність трудових, земельних, енергетичних, науково-технічних ресурсів.
Фінансові фактори	Доходність бюджету, рівень відсоткової ставки, сума вкладів на душу населення.
Соціально-культурні фактори	Рівень забезпеченості, умови проживання, охорона здоров'я, соціальний захист.
Фактори міжнародних відносин	Міжнародний рейтинг, співпраця з міжнародними організаціями, дотримання конвенцій.
Фактори розвитку ринкової економіки	Вільна конкуренція, рівень інфляції, наявність ринку збуту.
Фактори загальних умов господарювання	Екологічна безпека, розвиток матеріального виробництва, знос основних засобів.

Джерело: розроблено автором на основі [21, с.60]

Розглянемо кожен з факторів детальніше:

1. Організаційно-правові аспекти визначають ступінь ефективності управління інвестиційною діяльністю та наявність дієвої законодавчої бази, впливаючи на прозорість та стабільність інвестиційного середовища. Забезпечення ефективного рівня управління вимагає створення ефективних інституцій, спроможних координувати та спрямовувати інвестиційні процеси. Наявність дієвої законодавчої бази визначає правовий статус інвесторів, їх права та обов'язки, що є критичним для створення надійного та привабливого інвестиційного клімату.

2. Стабільність політичної ситуації є ключовою для інвесторської впевненості та прийняття стратегічних рішень. Високий рівень довіри суспільства до влади забезпечує ефективність владних інституцій та стимулює інвестиційний інтерес. Нестабільність або несприятлива політична обстановка може призвести до ризиків та невизначеності, що негативно позначиться на інвестиційному кліматі [22, с.47].

3. Стан економіки визначає рівень готовності країни приймати інвестиції. Динаміка ВВП свідчить про потенційні можливості для зростання та розвитку бізнесу. Розмір боргів та рівень тіньової економіки є ключовими економічними показниками, що впливають на фінансову стійкість країни та ризик інвесторів. Зниження тіньової економіки та збалансований рівень боргів сприяють створенню привабливого інвестиційного середовища.

4. Характеристика потенціалу країни включає оцінку наявності ключових ресурсів, які визначають її здатність до ефективного економічного розвитку. Трудові ресурси представляють собою важливий аспект, оскільки високий рівень кваліфікації та доступність робочої сили визначають конкурентоспроможність країни на світовому ринку праці. Наявність земельних ресурсів і їх ефективне використання визначають потенціал для розвитку сільського господарства та інших галузей [23, с.160]. Енергетичні ресурси є ключовим фактором для економічного зростання та розвитку промисловості. Країни з різноманітним та стабільним енергетичним потенціалом можуть бути привабливими для інвесторів, орієнтованих на стале та безперебійне постачання енергії. Науково-технічні ресурси, такі як наявність висококваліфікованих науковців та інфраструктури для наукових досліджень, визначають інноваційний потенціал країни та її здатність до технологічного розвитку.

5. Фінансові аспекти включають в себе кілька ключових елементів, що визначають фінансову стабільність та спроможність країни ефективно приваблювати та управляти інвестиціями. Доходність бюджету є важливим фактором, вказуючи на ефективність господарювання та можливість реалізації стратегічних проєктів. Рівень відсоткової ставки визначає вартість капіталу та доступність фінансових ресурсів для інвесторів, впливаючи на їх рішення щодо розміщення капіталу [24, с.61]. Сума вкладів на душу населення свідчить про рівень фінансової грамотності та особистого фінансового благополуччя громадян. Це може вказувати на ступінь впливу населення на економіку через споживчу активність та підтримку фінансових ринків. Фінансова стійкість населення є

ключовим аспектом для розвитку домашньої економіки та її спроможності забезпечувати внутрішній попит та стійкість фінансової системи.

6. Соціально-культурні аспекти є важливими для визначення життєвого рівня та добробуту населення країни, що може впливати на привабливість інвестиційного середовища. Рівень забезпеченості населення визначає його спроможність витратити та споживати, що впливає на обсяг внутрішнього попиту. Умови проживання, такі як житлові умови та інфраструктура, важливі для комфорту та якості життя громадян, що може впливати на задоволення жителями країни та їхню готовність залишатися та інвестувати власні ресурси [22, с.48]. Охорона здоров'я визначає доступність та якість медичних послуг, що важливо для забезпечення працездатності та виведення громадян на ринок праці. Рівень медичної допомоги може впливати на ризики для бізнесу та вартість утримання працівників. Соціальний захист включає в себе систему соціальних виплат, пенсій, та соціальні гарантії, що визначає рівень соціальної стабільності та добробуту громадян. Ефективність системи соціального захисту може впливати на спроможність країни забезпечувати сталість та соціальну справедливість, що, в свою чергу, стає чинником привабливості для іноземних інвесторів.

7. Міжнародний рейтинг визначає ступінь довіри та сприйняття країни на світовому рівні, впливаючи на інвестиційний клімат. Високий рейтинг може відкривати доступ до більш вигідних умов фінансування та інвестицій. Співпраця з міжнародними організаціями надає можливості для отримання додаткової фінансової та технічної підтримки, а також створює позитивний імідж на міжнародній арені [25]. Дотримання конвенцій та міжнародних стандартів є необхідним для підтримки довіри іноземних інвесторів та визначає ступінь адаптації країни до світових стандартів у сфері бізнесу та прав людини.

8. Вільна конкуренція визначає ступінь доступності ринку для нових учасників та стимулює ефективність економіки. Високий рівень конкуренції може сприяти інноваціям, покращенню якості товарів та послуг, а також зниженню цін. Рівень інфляції впливає на купівельну спроможність громадян та стабільність цін на ринку, що є ключовим для привертання інвестицій та забезпечення сталого

економічного зростання [26, с.179]. Наявність ринку збуту є важливим аспектом для бізнесу, оскільки створює можливість для реалізації продукції та розвитку підприємств.

9. Екологічна безпека є критичним аспектом для сталого розвитку та довгострокової стійкості. Забезпечення екологічної безпеки передбачає впровадження екологічно чистих технологій та стандартів, що впливає на сприйняття країни як екологічно відповідальної [27]. Розвиток матеріального виробництва визначає економічну силу країни та її здатність конкурувати на міжнародному ринку. Знос основних засобів визначає технічну готовність інфраструктури та може впливати на продуктивність та конкурентоспроможність економіки.

Загальний аналіз вищезазначених факторів впливу на процес залучення іноземних інвестиційних кредитів в Україну свідчить про складність та багатогранність цього процесу. Важливість кожного з перерахованих аспектів підкреслює необхідність комплексного підходу та системних реформ для створення сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Висновки до розділу 1

Інвестиційне кредитування є важливим інструментом для фінансування інвестиційних проектів та економічного розвитку. Різноманітні форми, такі як банківське, державне, іпотечне, лізингове та іноземне інвестиційне кредитування, надають можливість вибору оптимального варіанту. Важливість інвестиційного кредиту для розвитку підприємств та економіки висвітлено через компетентний аналіз, ризик-орієнтовані стратегії та урахування різних умов проектів.

Іноземний інвестиційний кредит є ключовим інструментом для розвитку та реалізації міжнародних інвестиційних проектів. Різні види кредиту (державний, банківський, комерційний) виконують різні ролі в забезпеченні фінансових

ресурсів для економічного зростання та співпраці між країнами. Іноземний інвестиційний кредит є каталізатором для міжнародного співробітництва та стабільності на світовому ринку.

Залучення іноземних кредитів в Україну залежить від багатьох факторів, включаючи організаційно-правові, політичні та економічні аспекти. Варто підкреслити важливість політичної стабільності, ефективного управління та економічного стану для приваблення іноземних інвесторів. Для створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні необхідним є комплексний підхід з активною участю уряду та бізнес-спільноти.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

2.1 Оцінка інвестиційного клімату в Україні

В Україні, як і в багатьох інших країнах, інвестиційний клімат є одним із важливих чинників, що визначають економічний розвиток та привабливість країни для іноземних та внутрішніх інвесторів. Оцінка інвестиційного клімату в Україні стає предметом уваги як з боку уряду, так і з боку бізнес-спільноти та міжнародних організацій. Питання ефективності правового регулювання, рівня корупції, стабільності макроекономічної ситуації та розвитку інфраструктури визначають готовність інвесторів вкладати свої кошти в українську економіку. На фоні непередбачуваності світової політичної та економічної ситуації, оцінка інвестиційного клімату в Україні стає актуальним завданням для всіх зацікавлених сторін.

Проаналізуємо обсяг надходження прямих іноземних інвестицій в Україну (табл.2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за 2016-2022 рр.

Рік	ППП, млн дол	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %
2016	4055,43	-	-	-	-
2017	3726,9	-328,53	-8,10	-328,53	-8,10
2018	4732,15	1005,25	26,97	676,72	16,69
2019	6017,44	1285,29	27,16	1962,01	48,38
2020	1360,02	-4657,42	-77,40	-2695,4	-66,46
2021	7319,96	5959,94	438,22	3264,53	80,50
2022	556,91	-6763,05	-92,39	-3498,5	-86,27

Джерело: розроблено автором на основі [28]

У 2016 році Україна зафіксувала рівень прямих іноземних інвестицій на рівні 4055,43 млн дол. У 2017 році спостерігалось зменшення на 8,10%, що пов'язано з економічною нестабільністю та певними внутрішніми факторами. У 2018-2019 роках спостерігалось позитивне зростання. Протягом цього періоду надходження ППІ зросло на 26,97% у 2018 році та на 27,16% у 2019 році, що пов'язано із проведенням реформ, поліпшенням інвестиційного клімату та підвищенням довіри інвесторів до економічної ситуації в країні. У 2020 році спостерігалась раптова та значна зміна: надходження ППІ впали на 77,40%, склавши всього 1360,02 млн дол, що пов'язано з негативним впливом пандемії COVID-19 на світову економіку, скорочення інвестиційної активності та зміни стратегій бізнесу. У 2021 році спостерігалось значне відновлення, з темпом приросту на рівні 438,22%. Надходження ППІ зросло на 5959,94 млн дол, що пов'язано зі стабілізацією економічної ситуації після пандемії. У 2022 році відбулася різка оборотна ситуація: надходження ППІ суттєво зменшилися на 92,39%, що зумовлено початком військового конфлікту, загострення економічної нестабільності та погіршення інвестиційного клімату в країні. Отже, динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну вказує на вплив різноманітних факторів, таких як економічна нестабільність, глобальні кризи, пандемія та військовий конфлікт, які визначають інвестиційний клімат країни.

Також проаналізуємо динаміку боргового фінансування прямих іноземних інвестицій в Україну (табл.2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка боргового фінансування прямих іноземних інвестицій в Україну за 2016-2022 рр.

Рік	Боргові інструменти ППІ, млн дол	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %
2016	20,97	-	-	-	-
2017	702	681,03	3247,64	681,03	3247,64
2018	663,19	-38,81	-5,53	642,22	3062,57
2019	1108,32	445,13	67,12	1087,35	5185,26
2020	308,39	-799,93	-72,18	287,42	1370,62
2021	1184,9	876,51	284,22	1163,93	5550,45
2022	231,44	-953,46	-80,47	210,47	1003,67

Джерело: розроблено автором на основі [28]

У 2016 році боргове фінансування ППІ становило 20,97 млн доларів. У 2017 році спостерігався дуже значущий приріст на рівні 3247,64%, що призвело до збільшення обсягу до 702 млн дол та пов'язано зі зростанням використання боргових інструментів для залучення капіталу та фінансування проектів. У 2020 році спостерігалася різка зміна, з великим спадом на рівні 72,18%, що пов'язано з впливом пандемії COVID-19 на світову економіку. У 2022 році спостерігається великий спад на рівні 80,47%, або 953,46 млн доларів.

Визначимо частку боргового фінансування в загальних надходженнях прямих іноземних інвестицій в Україну (рис.2.1).

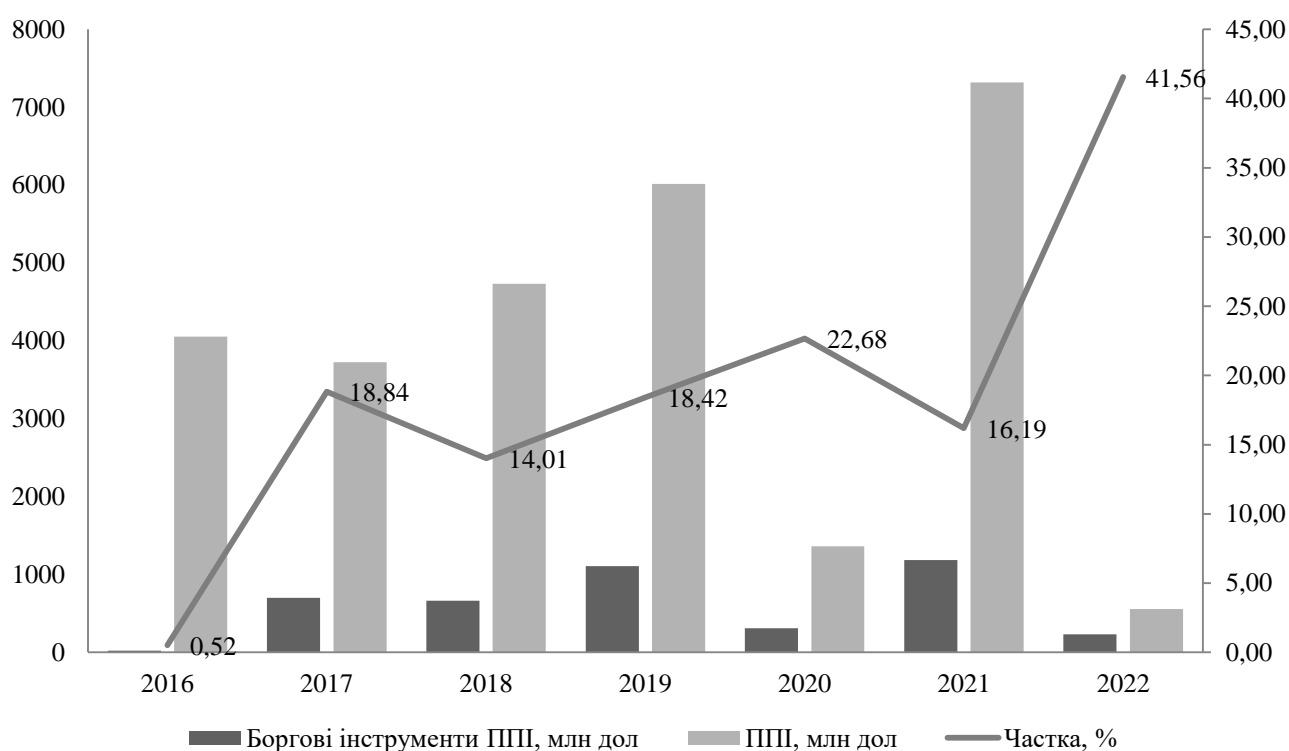

Рисунок 2.1 – Частка боргового фінансування в загальних надходженнях прямих іноземних інвестицій в Україну за 2016-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [28]

У 2016 році боргове фінансування становило лише 0,52% від загальних надходжень ППІ, з обсягом 20,97 млн дол. У наступні роки відбулося помітне збільшення цієї частки. У 2017 році вона зросла до 18,84% (702 млн доларів), а в 2018 році до 14,01% (663,19 млн доларів), що свідчить про збільшений інтерес інвесторів до використання боргових інструментів для фінансування проектів в

Україні. У 2021 році частка знову знизилася до 16,19%, при обсязі 1184,9 млн дол, що зумовлено підвищенням стабільності економічної ситуації та зміненням інвестиційних стратегій. У 2022 році відбулося значне зростання частки боргового фінансування до 41,56%, при падінні обсягів ПІІ внаслідок війни. Це зумовлено тим, що в умовах конфлікту інвестори вважають боргове фінансування менш ризикованим та більш прийнятним варіантом. Отже, динаміка частки боргового фінансування в ПІІ в Україні свідчить про зміни в інвестиційних стратегіях та вплив різних факторів, таких як економічна стабільність, глобальні кризи, пандемія та війна, на структуру та обсяги фінансування прямих іноземних інвестицій в країну.

Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за галузями наведена на рис.2.2.

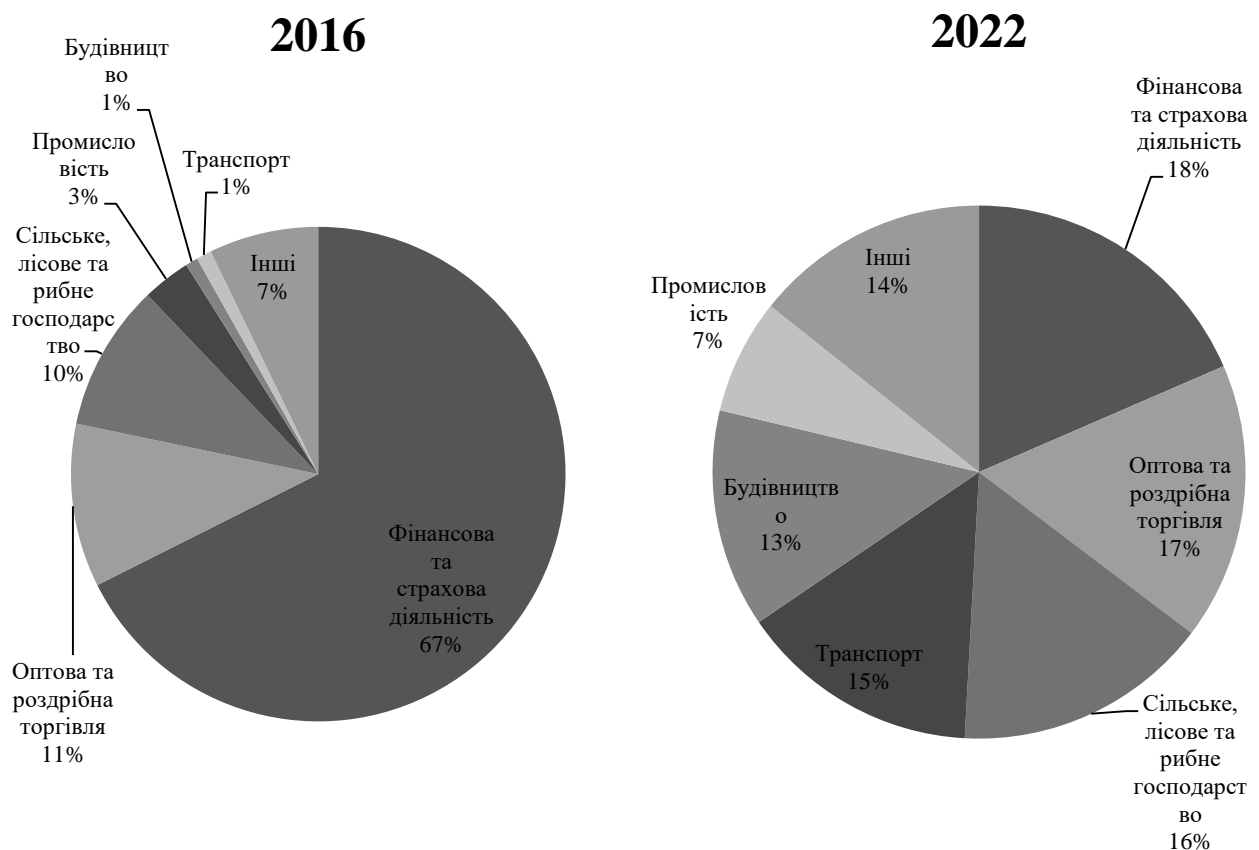

Рисунок 2.2 – Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за галузями за 2016, 2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [28]

У 2016 році найбільша частка ПІІ в Україну була здійснена у галузі фінансової та страхової діяльності (67,59%), що пов'язано зі сприятливими умовами для фінансових операцій та страхування в той період. Оптова та роздрібна торгівля також займала значимий пул інвестицій (10,68%), вказуючи на інтерес іноземних інвесторів до роздрібно та оптового секторів. У 2022 році спостерігається радикальна зміна в структурі ПІІ. Галузь фінансової та страхової діяльності значно втратила свою позицію, скоротившись до 18,50%. Також варто відзначити істотне зростання частки оптової та роздрібно торгівлі (з 10,68% до 16,82%). Початок військового конфлікту у 2022 році суттєво вплинув на структуру ПІІ. Зменшення інвестицій у фінансовий сектор пов'язано зі зростанням ризиків та нестабільністю, що є характерними для періодів конфлікту. Зростання частки інвестицій у галузях транспорту та будівництва свідчить про спроби зростання інфраструктурних можливостей та відновлення економіки в умовах воєнного конфлікту.

Для оцінки інвестиційного клімату України проведемо аналіз макроекономічних показників. Зокрема, динаміка ВВП України наведена в табл.2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка ВВП України за 2016-2022 рр.

Рік	ВВП України, млрд дол	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %
2016	93270	-	-	-	-
2017	112154	18884	20,25	18884	20,25
2018	130832	18678	16,65	37562	40,27
2019	153781	22949	17,54	60511	64,88
2020	155582	1801	1,17	62312	66,81
2021	199770	44188	28,40	106500	114,18
2022	160500	-39270	-19,66	67230	72,08

Джерело: розроблено автором на основі [29]

У 2016 році ВВП України становив 93270 млрд дол. У наступні роки спостерігалася стабільна динаміка росту, з темпами приросту 20,25% у 2017 році та 16,65% у 2018 році, що пов'язано із відновленням економіки після криз та проведенням реформ. У 2019 році ВВП продовжив зростати, досягнувши 153781

млрд дол, з темпом приросту на рівні 17,54%, що свідчить про певне покращення економічного клімату та збільшення інвестицій. Однак у 2020 році спостерігається невеликий приріст ВВП всього на 1,17%, до 155582 млрд дол, що пов'язано з впливом пандемії COVID-19 на світову економіку, що призвело до зменшення попиту на товари та послуги, зниження експорту та затримок в обігу товарів. У 2021 році ВВП значно зросло, досягнувши 199770 млрд дол, з темпом приросту на рівні 28,4%, що пов'язано із відновленням після пандемії, підвищенням обсягів виробництва та зростанням інвестицій. У 2022 році відбулося різке зменшення ВВП на 19,66%, до 160500 млрд дол, що зумовлено військовим конфліктом. Війна спричинила негативний вплив на економічний розвиток країни через збитки виробництва, руйнування інфраструктури, зниження інвестицій та загострення економічної нестабільності. Отже, динаміка ВВП України вказує на різноманітні фактори, що вплинули на економічний розвиток країни, такі як реформи, пандемія COVID-19 та військовий конфлікт. Урахування цих факторів є важливим для розуміння економічної динаміки та розробки ефективних стратегій залучення інвестицій в умовах складної ситуації.

Динаміка золотовалютних резервів України наведена в табл.2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка золотовалютних резервів України за 2016-2022 рр.

Рік	Золотовалютні резерви України, млрд дол	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %
2016	11894	-	-	-	-
2017	15582	3688	31,01	3688	31,01
2018	20821	5239	33,62	8927	75,05
2019	25303	4482	21,53	13409	112,74
2020	29134	3831	15,14	17240	144,95
2021	30942	1808	6,21	19048	160,15
2022	28495	-2447	-7,91	16601	139,57

Джерело: розроблено автором на основі [30]

У 2016 році золотовалютні резерви України становили 11894 млрд дол. У наступні роки спостерігалася стабільна тенденція зростання. У 2017 та 2018 роках темп приросту склав 31,01% і 33,62% відповідно, що пов'язано з підвищенням обсягу експорту, привабленням інвестицій та позитивними змінами на

фінансовому ринку. У 2019 році спостерігався помірний приріст золотовалютних резервів на 21,53%, що є відображенням стабільності економічного середовища та підтримки зовнішньоекономічних факторів. У 2020 році темп приросту зменшився до 15,14%, що частково пов'язано з економічним впливом пандемії COVID-19 та її негативним впливом на зовнішню торгівлю та інвестиції. У 2021 році темп приросту додатково знизився до 6,21%, що свідчить про збільшення економічної нестабільності та вплив зовнішніх факторів на економіку України. Найбільш значущі зміни відбулися у 2022 році, коли темп приросту став від'ємним, склавши -7,91%, або втрату в 2447 млрд дол. Початок військового конфлікту у 2022 році є основною причиною зниження цього показника. Військові дії призводять до стрімкого зменшення зовнішнього обсягу торгівлі, зниження інвестицій та загострення економічної нестабільності, що в свою чергу відображається на золотовалютних резервах країни.

Динаміка державного боргу України наведена в табл.2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка державного боргу України за 2016-2022 рр.

Рік	Державний борг, України, млрд дол	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн дол	Темп приросту, %
2016	70971	-	-	-	-
2017	76305	5334	7,52	5334	7,52
2018	78323	2018	2,64	7352	10,36
2019	84364	6041	7,71	13393	18,87
2020	90255	5891	6,98	19284	27,17
2021	97947	7692	8,52	26976	38,01
2022	111344	13397	13,68	40373	56,89

Джерело: розроблено автором на основі [31]

У 2016 році державний борг України становив 70971 млрд дол. Протягом наступних років спостерігався поступовий ріст, з темпами приросту в межах від 2,64% до 8,52%. У 2017 році було зафіксовано приріст державного боргу на 7,52%, або на 5334 млрд дол. Однією з причин цього є необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів для погашення попередніх боргових зобов'язань, а також фінансування соціальних та економічних програм. У 2018 році темп приросту сповільнився до 2,64%, що частково пов'язано зі здешевленням

обслуговування державного боргу та ефективнішим управлінням фінансами. У 2019 році темп приросту знову збільшився до 7,71%, що обумовлено необхідністю фінансування соціальних та економічних реформ, а також податкових витрат. У 2020 році темп приросту склав 6,98%. Умови економічної нестабільності, викликані пандемією COVID-19, вплинули на рівень боргових зобов'язань та фінансові потреби держави. У 2021 році спостерігався знову високий темп приросту, досягнувши 8,52%, що пов'язано з необхідністю фінансування заходів, спрямованих на відновлення економіки після пандемії. Найбільш значущі зміни відбулися у 2022 році, коли темп приросту державного боргу суттєво зріс до 13,68%. Початок військового конфлікту у 2022 році є ключовою причиною цього різкого зростання.

Динаміка рівня інфляції в Україні наведена на рис.2.3.

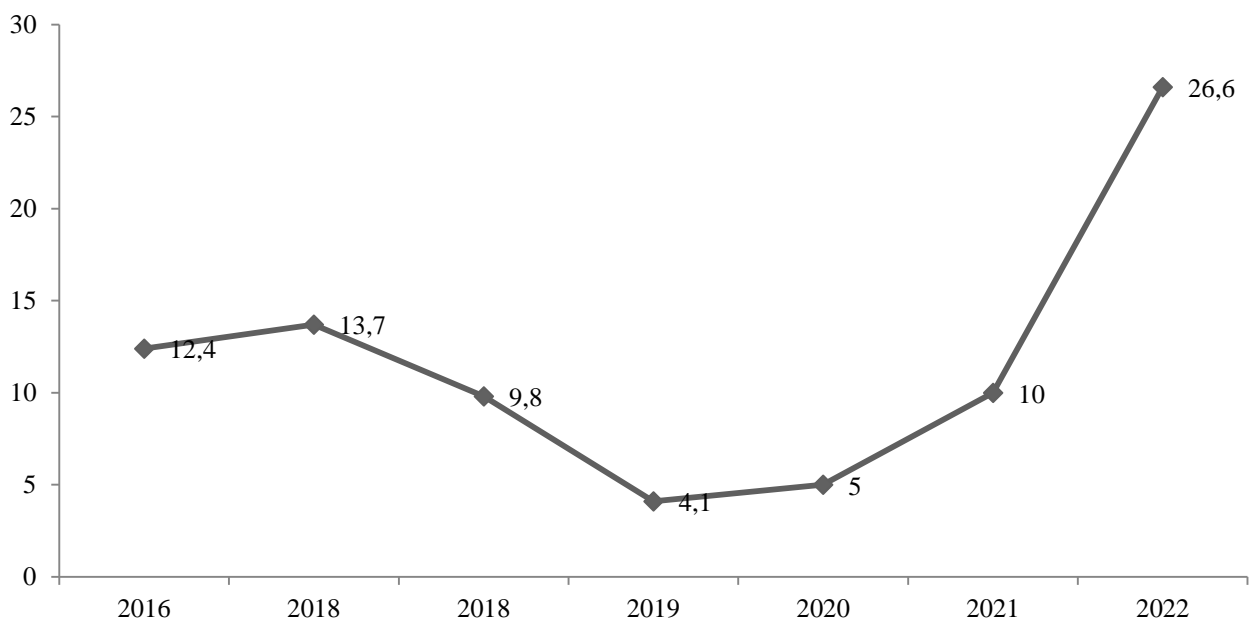

Рисунок 2.3 – Динаміка рівня інфляції в Україні за 2016-2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [32]

У 2016 році рівень інфляції становив 12,4%. Протягом цього періоду можливі причини включають високий рівень споживчого попиту, нестабільність на фінансовому ринку та підвищення цін на енергоресурси. Найбільш вражаючі зміни відбулися у 2022 році, коли рівень інфляції стрімко зріс до 26,6%. Початок військового конфлікту вплинув на цю динаміку через ряд чинників. Війна

призвела до руйнування інфраструктури, зменшення виробництва та збільшення фінансової невпевненості, що в свою чергу призводить до зростання цін на товари та послуги.

Визначимо агрегований показник інвестиційного клімату України крізь призму міжнародних рейтингів (табл.2.6).

Таблиця 2.6 – Агрегований показник інвестиційного клімату України крізь призму міжнародних рейтингів в 2022 році

Складова	Індикатор	Ресурс	Значення
Р Політико-правове середовище	політична глобалізація (фактична)	KOFGI : Political Globalization, de facto	92,85
	політична глобалізація (юридична)	KOFGI : Political Globalization, de jure	83,48
	захист прав власності	IEF : Property Rights	48,5
	судова ефективність	IEF : Judicial Effectiveness	41,1
	сумлінність влади	IEF : Government Integrity	37,9
	фіскальна свобода	IEF : Fiscal Health	87,7
	податкове навантаження	IEF : Tax Burden	88,7
	політична стабільність	GII : Political and operational stability	9
	нормативно-правове середовище	GII : Regulatory environment	58,9
Середнє			60,9
Е Економічне середовище	економічна глобалізація (фактична)	KOFGI : Economic Globalization, de facto	52
	економічна глобалізація (юридична)	KOFGI : Economic Globalization, de jure	72,35
	свобода торгівлі	IEF : Trade Freedom	72,9
	свобода ведення бізнесу	IEF : Business Freedom	63,5
	реєстрація підприємства	GII : Ease of starting a business	39,8
	свобода інвестицій	IEF : Investment Freedom	35
	захист інвесторів (міноритарних)	GII : Ease of protecting minority investors	13
	фінансова свобода	IEF : Financial Freedom	30
	отримання кредитів	GII : Ease of getting credit	28,2
Середнє			45,2
S Соціальне середовище	соціальна глобалізація (фактична)	KOFGI : Social Globalization, de facto	74,46
	соціальна глобалізація (юридична)	KOFGI : Social Globalization, de jure	62,76
	свобода праці (трудових відносин)	IEF : Labor Freedom	48,7
	освіта	GII : Education	60,9
	науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи	GII : Research and development	7,8
	рівень знань працівників	GII : Knowledge workers	32,9
	інноваційні зв'язки	GII : Innovation linkages	19,4
	індекс людського розвитку	HDI	77,3
Середнє			
Т Технологічне середовище	інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	GII : Information and communication technologies (ICTs)	72,6
	загальна інфраструктура	GII : General infrastructure	16,3
	екологічна стійкість	GII : Ecological sustainability	21,9
	створення знань	GII : Knowledge creation	32,9
	вплив знань	GII : Knowledge impact	25,3
	креативні товари та послуги	GII : Creative goods and services	6
	он-лайн креатив	GII : Online creativity	27,6
Середнє			28,9
Агрегований показник			45,8

Джерело: розроблено автором на основі [33-36]

Агрегований показник інвестиційного клімату України у 2022 році може бути визначений через ретельний аналіз комплексу складових, які включають політико-правове, економічне, соціальне та технологічне середовища. Політико-правове середовище, яке оцінюється за рядом параметрів, таких як політична глобалізація, захист прав власності та судова ефективність, в середньому має значення 60,9. Свідчення про високий рівень політичної глобалізації та фіскальної свободи збалансовані менш позитивними аспектами, такими як низька політична стабільність та обмеження у судовій ефективності. Це вказує на необхідність подальших політичних та юридичних реформ для стабілізації інвестиційного клімату. Економічне середовище, яке враховує такі показники, як свобода торгівлі, свобода ведення бізнесу та фінансова свобода, має середнє значення 45,2. Низькі оцінки свободи інвестицій та захисту інвесторів можуть бути суттєвими обмеженнями для приваблення іноземних інвестицій. Соціальне середовище, представлене такими показниками, як освіта, індекс людського розвитку та рівень знань працівників, має середнє значення. Висока оцінка індексу людського розвитку свідчить про певні позитивні аспекти у сфері освіти та соціальної стабільності. Технологічне середовище, що враховує інформаційно-комунікаційні технології, екологічну стійкість та інші показники, має найнижче середнє значення – 28,9. Це свідчить про обмеження в розвитку інновацій та обмеження в сфері технологічного потенціалу.

Агрегований показник інвестиційного клімату України в 2022 році становить 45,8, що вказує на середню привабливість для іноземних інвесторів. Однак висока політична глобалізація та свобода ведення бізнесу у контексті економічних та технологічних обмежень вимагає системних заходів для поліпшення інвестиційного клімату, зокрема у сферах правового захисту, економічної стабільності та інноваційного розвитку.

2.2 Аналітична оцінка та прогноз динаміки розвитку інвестиційного кредитування в Україні

Інвестиційне кредитування є ключовим елементом економічного розвитку будь-якої країни, включаючи Україну. Здатність залучати та ефективно використовувати інвестиції має велике значення для створення стабільної та конкурентоздатної економіки. Аналітична оцінка та прогноз динаміки розвитку інвестиційного кредитування в Україні є актуальною задачею, яка вимагає системного підходу та глибокого аналізу різноманітних економічних, соціальних та політичних факторів. Останні роки українська економіка стикалася з численними викликами, такими як політична нестабільність, пандемія COVID-19 та зміни на світовому ринку. Аналіз динаміки інвестиційного кредитування в Україні є необхідним для розуміння сучасних тенденцій та розробки стратегій, спрямованих на стимулювання економічного зростання.

Спочатку проаналізуємо ринок інвестування в Україні. Динаміка капітальних інвестицій наведена в табл.2.7.

Таблиця 2.7 – Динаміка капітальних інвестицій в Україні за 2018-2022 рр.

Рік	Капітальні інвестиції, млрд грн	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
2018	579	-	-	-	-
2019	624	45	7,77	45	7,77
2020	508	-116	-18,59	-71	-12,26
2021	674	166	32,68	95	16,41
2022	410	-264	-39,17	-169	-29,19

Джерело: розроблено автором на основі [37]

У 2018 році обсяг капітальних інвестицій склав 579 млрд грн. У 2019 році спостерігався позитивний приріст на 7,77%, що склало 45 млрд грн. За цим періодом економіка виявила себе відносно стабільною, інвестори виявили довіру до умов та перспектив економічного розвитку. У 2020 році відбувся різкий спад, зменшившись на 116 млрд грн або 18,59%, що обумовлено початком пандемії

COVID-19 та її негативним впливом на світову та національну економіку. Невизначеність та ризики зумовлені пандемією призвели до зменшення привабливості інвестиційного клімату та обмеження фінансових ресурсів. З 2021 року відбулося відновлення: обсяг капітальних інвестицій зріс на 166 млрд грн або 32,68%. Цей позитивний тренд пов'язаний із поступовим виходом з кризи, впровадженням стимулюючих заходів уряду та покращенням ситуації на світових ринках. Найбільш вражаюче падіння відзначено у 2022 році, коли капітальні інвестиції зменшилися на 264 млрд грн або 39,17%. Зазначимо, що в цей період розпочалася війна, що має безпосередній вплив на інвестиційний клімат та негативно впливає на довіру інвесторів.

Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності наведена в табл.2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні за 2018-2022 рр.

Галузь	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
Промисловість	200	254	180	243	126	-74	-37,00
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	66	59	51	70	51	-15	-22,73
Транспорт, складське господарство	50	45	35	44	50	0	0,00
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	52	44	42	59	37	-15	-28,85
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	45	54	62	74	37	-8	-17,78
Будівництво	56	62	40	56	33	-23	-41,07
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	8	9	15	22	17	9	112,50
Інформація та телекомунікації	30	22	23	24	17	-13	-43,33
Операції з нерухомим майном	28	28	20	31	14	-14	-50,00
Інші	44	47	40	51	28	-16	-36,36
Всього	579	624	508	674	410	-169	-29,19

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Загальний аналіз показує, що війна призвела до значного зниження капітальних інвестицій у багатьох галузях. Політична та економічна нестабільність, а також зменшення довіри інвесторів, є ключовими причинами спаду в капітальних інвестиціях у 2022 році. Стабілізація економічної ситуації та врегулювання конфлікту буде вирішальним для відновлення інвестиційного клімату в майбутньому.

Структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності наведена на рис.2.4.

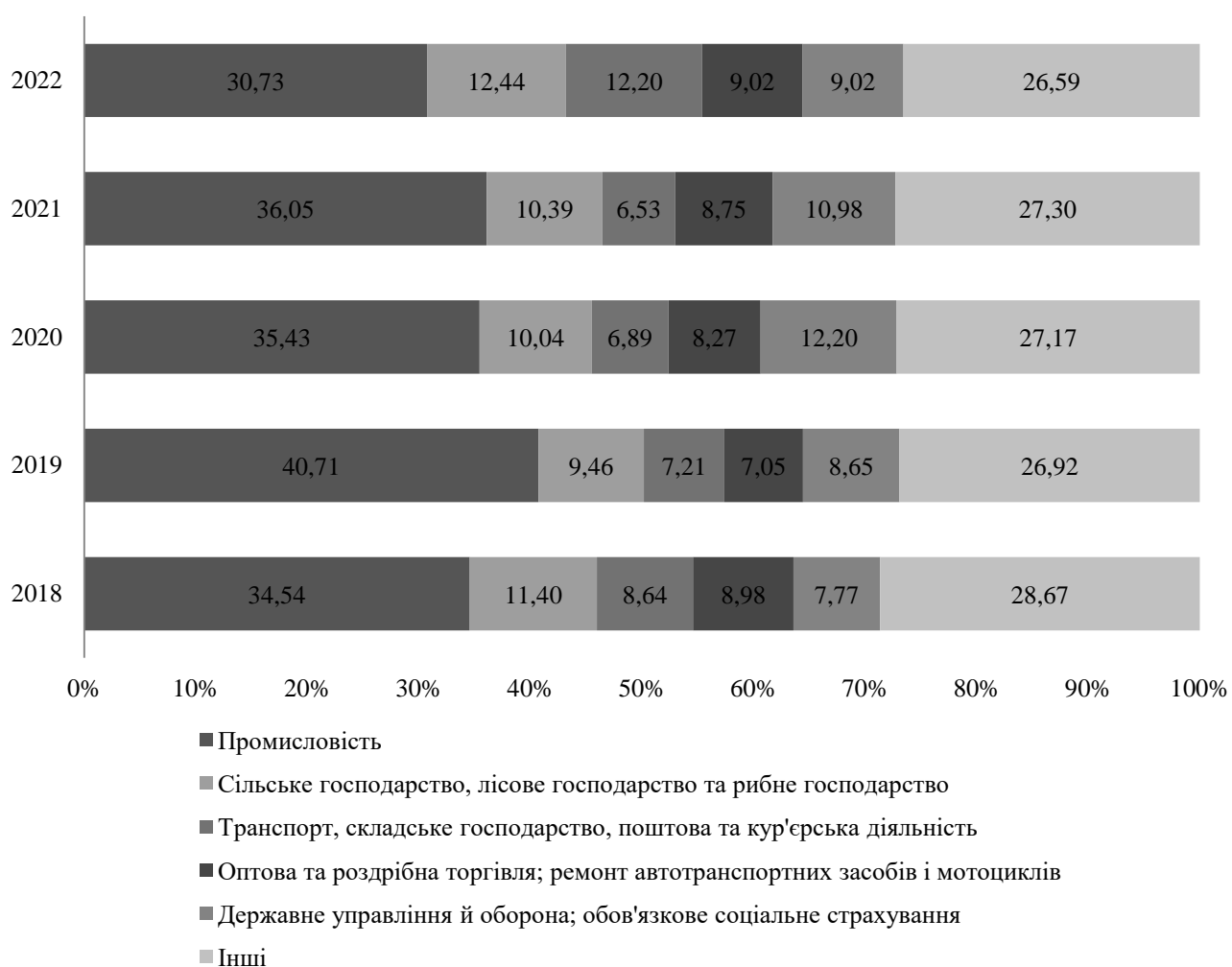

Рисунок 2.4 – Структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні за 2018-2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Промисловість, яка становила 34,54% капітальних інвестицій в 2018 році, спостерігала зменшення своєї частки до 30,73% у 2022 році, що свідчить про

зміни в стратегічних напрямках інвестування та перетворення в структурі промислового сектору. Сектор сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства відзначався зростанням своєї частки в структурі капітальних інвестицій, з 11,40% у 2018 році до 12,44% у 2022 році, що свідчить про підвищений інтерес до розвитку сільськогосподарського сектору та природних ресурсів. В цілому, аналіз структури капітальних інвестицій вказує на динамічні зміни в економічній активності різних галузей в Україні протягом досліджуваного періоду, що відображає стратегічні та економічні тенденції країни. Структура капітальних інвестицій за видами активів наведена на рис.2.5.

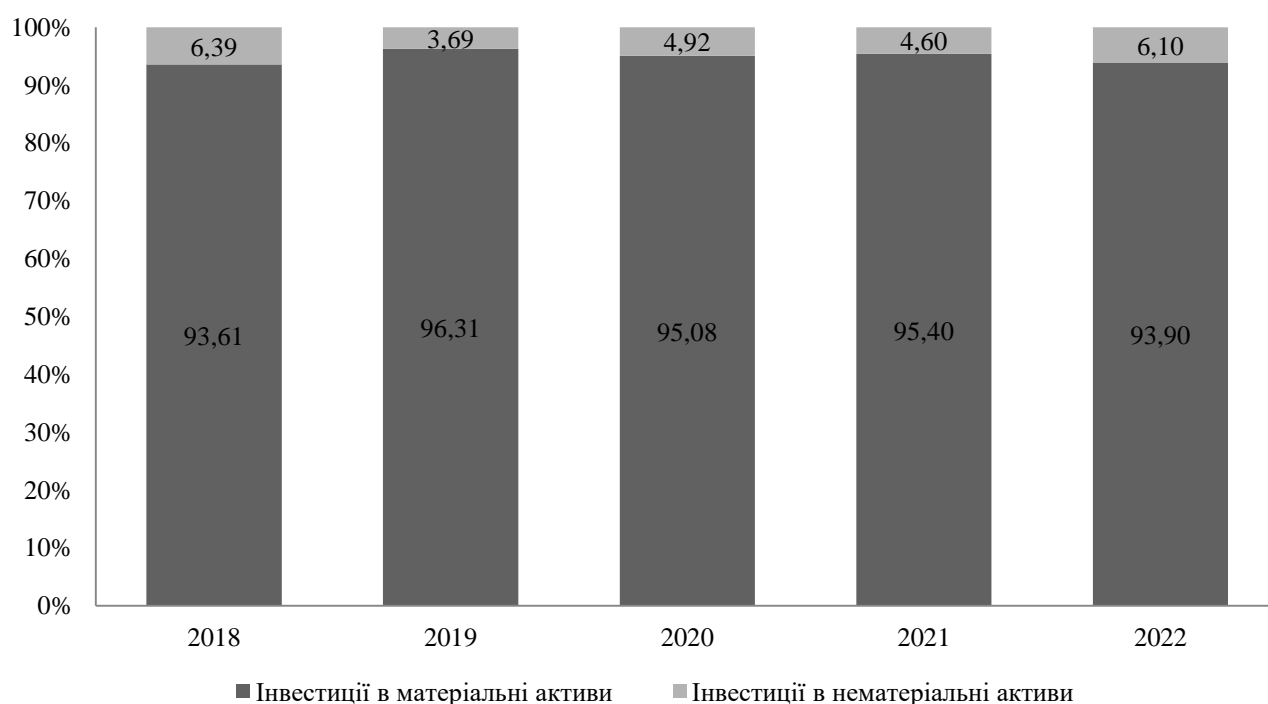

Рисунок 2.5 – Структура капітальних інвестицій за видами активів в Україні за 2018-2022 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Упродовж досліджуваного періоду спостерігається стабільний та високий відсоток інвестицій в матеріальні активи, що складає від 93,61% у 2018 році до 93,90% у 2022 році, що свідчить про тенденцію інвесторів спрямовувати основний обсяг капіталу в фізичні об'єкти, такі як будівлі, технічне обладнання та інші матеріальні ресурси. Інвестиції в нематеріальні активи, які включають інтелектуальну власність, науково-дослідну роботу та інші інноваційні проекти,

спостерігають деякі коливання. Відсоток інвестицій у нематеріальні активи скоротився з 6,39% у 2018 році до 3,69% у 2019 році, але потім знову зріс до 6,10% у 2022 році, що вказує на поступове зростання інтересу до інноваційних та нематеріальних сфер в економіці. Усе це вказує на те, що хоча фізичні активи залишаються ключовим об'єктом інвестування, нематеріальні активи отримують все більше важливості в стратегіях розвитку, що може сприяти стійкому та більш інноваційному економічному зростанню в майбутньому. Окремо проаналізуємо динаміку капітальних інвестицій за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів (табл.2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка капітальних інвестицій за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів в Україні за 2018-2022 рр.

Рік	Капітальні інвестиції за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів, млрд грн	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
2018	2	-	-	-	-
2019	5	3	150,00	3	150,00
2020	2	-3	-60,00	0	0,00
2021	1	-1	-50,00	-1	-50,00
2022	1	0	0,00	-1	-50,00

Джерело: розроблено автором на основі [37]

Аналіз динаміки капітальних інвестицій за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів в Україні за період 2018-2022 років відображає важливі тенденції та взаємозв'язки з різними подіями в економіці та глобальному середовищі. У 2018 році капітальні інвестиції від інвесторів-нерезидентів склали 2 млрд грн. Цей показник визначає базовий рівень вкладень, адаптований до внутрішніх та зовнішніх умов. За 2019 рік відбувся значний приріст на рівні 3 млрд грн або 150%, що свідчить про збільшення зацікавленості інвесторів-нерезидентів у розвитку української економіки. Причини включають поліпшення інвестиційного клімату, впровадження реформ та стабільність на ринках. У 2020 році спостерігається від'ємний приріст на рівні -3 млрд грн або -60%, що зумовлено великим впливом пандемії COVID-19 та економічною нестабільністю, що

призвело до обмеження інвестиційної активності та ризиків. У 2021 році капітальні інвестиції від інвесторів-нерезидентів зменшились на 1 млрд грн або - 50%, що пов'язано з продовженням нестабільності в умовах пандемії. У 2022 році, коли розпочалася війна, капітальні інвестиції від інвесторів-нерезидентів залишились на низькому рівні, не відбулось жодного приросту. Воєнний конфлікт, як несприятливий фактор, призвів до значного зменшення інвестиційної активності та зростання ризиків для іноземних інвесторів.

Проаналізуємо динаміку інвестиційного кредитування в Україні (табл.2.10).

Таблиця 2.10 – Динаміка інвестиційного кредитування в Україні за 2018-2022 рр.

Рік	Інвестиційне кредитування, млрд грн	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млрд грн	Темп приросту, %
2018	245	-	-	-	-
2019	239	-6	-2,45	-6	-2,45
2020	181	-58	-24,27	-64	-26,12
2021	175	-6	-3,31	-70	-28,57
2022	179	4	2,29	-66	-26,94

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Аналіз динаміки інвестиційного кредитування в Україні за період 2018-2022 років вказує на різноманітні фактори, що впливали на обсяги інвестиційних кредитів. У 2018 році обсяг інвестиційного кредитування склав 245 млрд грн, встановивши базовий рівень в період аналізу. За 2019 рік відбувся невеликий спад на рівні -6 млрд грн або -2,45%. Причини можуть включати економічні труднощі та невизначеність, що впливали на рішення підприємств про обмеження витрат та взяття кредитів. У 2020 році відбувся великий спад обсягів інвестиційного кредитування на рівні -58 млрд грн або -24,27%, що зумовлено пандемією COVID-19, яка призвела до економічної нестабільності, зменшення виробничої активності та ризиків для фінансової діяльності. У 2021 році відбувся подальший спад на рівні -6 млрд грн або -3,31%. Продовження негативної динаміки пов'язане з продовженням впливу пандемії та нестабільністю на фінансовому ринку. На

фоні початку війни в 2022 році відбулося зростання обсягів інвестиційного кредитування на 4 млрд грн або 2,29%. Такий розвиток подій зумовлений спробами компенсувати економічні втрати та забезпечити стійкість бізнесу в умовах воєнного конфлікту. Загальний висновок полягає в тому, що інвестиційне кредитування в Україні піддавалося впливу різних чинників, таких як економічні труднощі, пандемія та війна. Динаміка кредитування свідчить про потребу в адаптації бізнес-стратегій та фінансових підходів під впливом негативних подій, що відбуваються в економіці та світі.

Визначимо частку інвестиційного кредитування в загальному кредитуванні вітчизняних банків (рис.2.6).

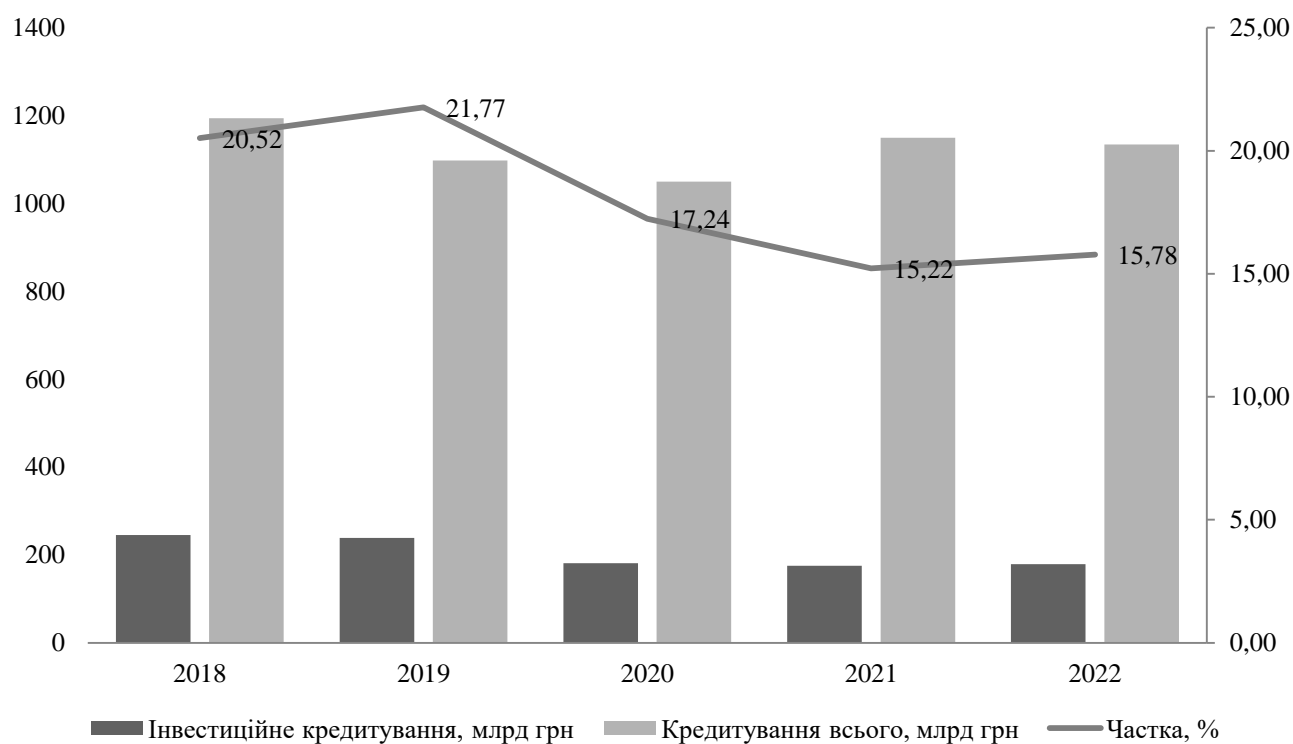

Рисунок 2.6 – Частка інвестиційного кредитування в загальному кредитуванні банків в Україні за 2018-2022 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [38]

У 2018 році частка інвестиційного кредитування складала 20,52% від загального обсягу кредитування банків. Відносно велика частка свідчить про активний інтерес сегментів бізнесу до інвестиційних проектів на фоні стабільності та сприятливого економічного клімату. У 2019 році частка

інвестиційного кредитування зростає до 21,77%, що пов'язано з підтримкою банківського сектору в розвитку інвестиційних проєктів та високою активністю бізнесу. У 2020 році відбувся спад частки інвестиційного кредитування до 17,24%, що є наслідком економічної нестабільності, зумовленої пандемією COVID-19, яка призвела до зменшення активності бізнесу та обмеження інвестицій. У 2021 році спостерігається подальше зменшення частки інвестиційного кредитування до 15,22%, що пов'язане з продовженням економічної нестабільності та невизначеності. У 2022 році, коли почалася війна, частка інвестиційного кредитування зростає до 15,78%. Це може бути спробою бізнесу та інвесторів захистити та підтримати свою діяльність в умовах військового конфлікту, використовуючи кредитні ресурси для забезпечення стійкості та розвитку.

Побудуємо прогноз динаміки інвестиційного кредитування на основі лінійної економетричної моделі (рис.2.7).

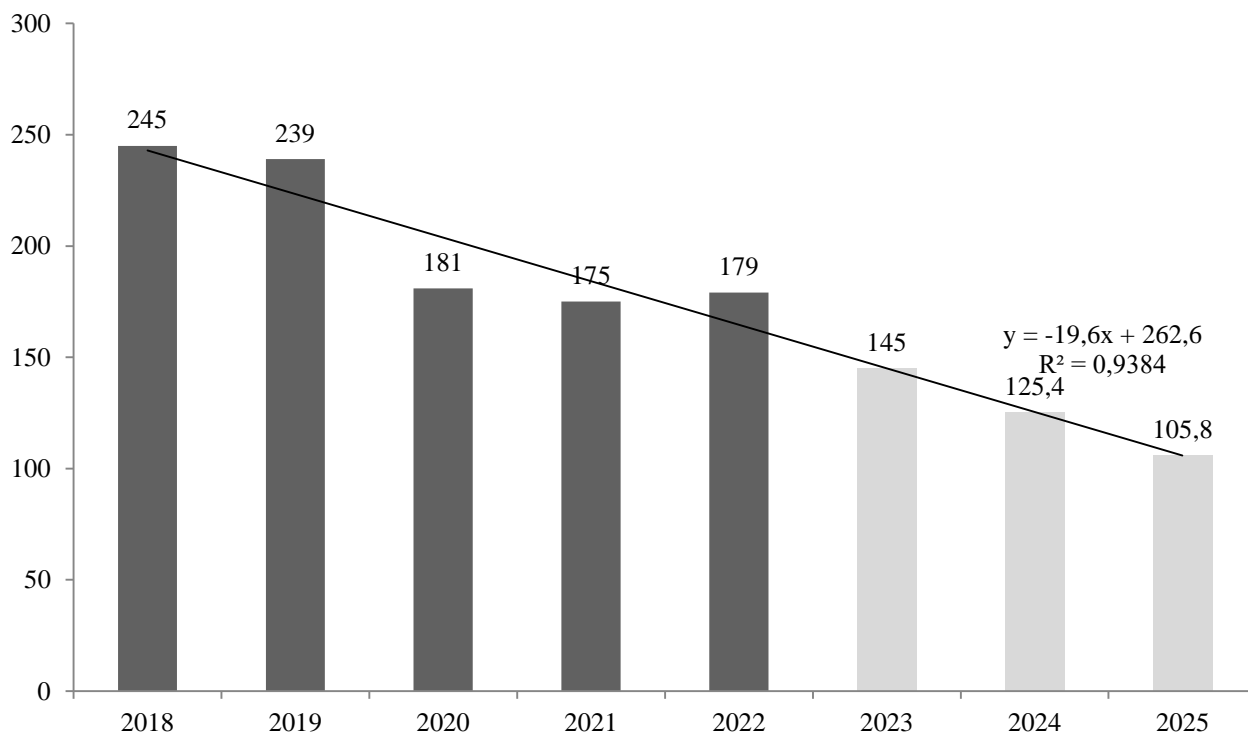

Рисунок 2.7 – Прогноз обсягів інвестиційного кредитування в Україні до 2025 р., млрд грн

Джерело: розроблено автором на основі [38]

Прогноз обсягів інвестиційного кредитування в Україні до 2025 року, представлений у вигляді лінійної регресії $y = -19,6x + 262,6$, демонструє тенденцію зменшення обсягів інвестиційних кредитів з плином часу. Коефіцієнт детермінації R^2 , який дорівнює 0,9384, вказує на високу ступінь пояснювальної здатності моделі та відповідність даних лінійному рівнянню. Згідно прогнозу, обсяг інвестиційного кредитування в 2023 році складе 145 млрд грн. Зменшення обсягів порівняно з попереднім періодом може вказувати на вплив економічних чинників, таких як зміни в макроекономічних умовах або ризику, що можуть вплинути на рішення інвесторів. Зазначений прогноз важливо розглядати як орієнтовний, оскільки багато факторів, таких як політичні рішення, зовнішні торговельні відносини та внутрішні економічні умови, можуть впливати на його точність. Крім того, врахування сучасних геополітичних подій, таких як воєнний конфлікт, є важливим аспектом для обґрунтування змін у прогнозованих тенденціях.

2.3 Особливості отримання іноземного інвестиційного кредиту на прикладі Європейського інвестиційного банку

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку економік країн та підтримці різноманітних проектів. Одним із ключових інструментів залучення фінансової підтримки є іноземні інвестиційні кредити, на ринку яких Європейський інвестиційний банк виступає важливим гравцем, який надає фінансову підтримку різнобічним проектам в Європі та за її межами. Отримання іноземного інвестиційного кредиту від Європейського інвестиційного банку має свої особливості, які визначаються не лише фінансовими аспектами, але й стратегічними цілями банку. Важливо розглянути процес подання заявки на кредит, вимоги до проектів, які розглядаються для фінансування, а також умови отримання кредиту та його подальше використання.

З 2007 року Європейський інвестиційний банк активно співпрацює з Україною, віддавши перевагу партнерству, що відповідає Європейській політиці сусідства, а також ініціативі Східного партнерства. Ця взаємодія є важливим елементом стратегії Європейського інвестиційного банку у контексті сприяння розвитку та підтримки сталих інвестиційних проектів в регіоні. Діяльність Європейського інвестиційного банку в Україні визначається не лише економічними аспектами, але й стратегічними цілями Європейського Союзу. Однією з ключових сфер впливу Європейського інвестиційного банку є ринок праці, де він відіграє активну роль у збереженні і створенні нових робочих місць та сприяє підтримці сталого розвитку й реалізації соціально-економічних перетворень в Україні. Нещодавно прийняте рішення Європейської Ради від 23 червня 2022 року, яке присвоїло Україні статус країни-кандидата на членство в Європейському Союзі, відкриває нові перспективи для співпраці [39]. Європейський інвестиційний банк, в свою чергу, збільшує свою роль у фінансуванні та експертизі для обґрунтованих та сталих інвестиційних проектів в Україні, сприяючи подальшому економічному зростанню та справедливому розподілу ресурсів.

Динаміка обсягу наданих інвестиційних кредитів від Європейського інвестиційного банку в Україну наведена в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Динаміка обсягу наданих інвестиційних кредитів від Європейського інвестиційного банку в Україну за 2018-2022 рр.

Рік	Інвестиційне кредитування від ЄІБ в Україні, млн євро	Ланцюговий		Базисний	
		Абсолютний приріст, млн євро	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн євро	Темп приросту, %
2018	55768	-	-	-	-
2019	63129	7361	13,20	7361	13,20
2020	66111	2982	4,72	10343	18,55
2021	65427	-684	-1,03	9659	17,32
2022	65136	-291	-0,44	9368	16,80

Джерело: розроблено автором на основі [40]

У 2018 році обсяг інвестиційних кредитів від Європейського інвестиційного банку в Україну становив 55 768 млн євро. Це був стартовий

пункт для аналізу динаміки у наступні роки. У наступному році відбулося істотне зростання на 13,20%, що представляє собою додаткові 7361 млн євро. Цей позитивний тренд зумовлений активізацією економічних проектів та позитивним економічним кліматом в Україні. В 2020 році спостерігається подальше зростання обсягу інвестиційного кредитування, але темп приросту зменшується до 4,72%. Загальний приріст становить 2982 млн євро, що є наслідком впливу глобальної економічної нестабільності, спричиненої пандемією COVID-19, яка є фактором обмеження інвестиційних проектів. У 2021 році відзначається невелике зменшення обсягу інвестиційного кредитування від Європейського інвестиційного банку на 684 млн євро або -1,03%, що пов'язано з економічними труднощами, які виникли через пандемію, а також з певними внутрішніми чинниками в Україні. У 2022 році спостерігається подальше зменшення обсягу інвестиційного кредитування від Європейського інвестиційного банку, але вже на -0,44%. Загальний спад становить -291 млн євро. Важливо враховувати, що в 2022 році в Україні розпочалася війна, що викликало негативний вплив на інвестиційний клімат та зменшило інтерес інвесторів. Загалом, зміни у динаміці інвестиційного кредитування від Європейського інвестиційного банку в Україні можна пояснити різноманітністю економічних, глобальних та внутрішніх факторів, що впливають на фінансовий ринок. Врахування військового конфлікту у 2022 році підкреслює нестабільний характер обстановки та його вплив на інвестиційний потенціал України.

Структура наданих інвестиційних кредитів від Європейського інвестиційного банку в Україну за галузями наведена на рис.2.8.

У 2022 році Європейський інвестиційний банк розподілив інвестиційні кредити в Україну за різними галузями, що відображає децентралізовані інтереси та стратегії банку. Найбільший відсоток інвестицій спрямований на кредитні лінії (23,73%), що свідчить про важливість розвитку фінансового сектору та підтримку фінансових інструментів для різних сегментів економіки.

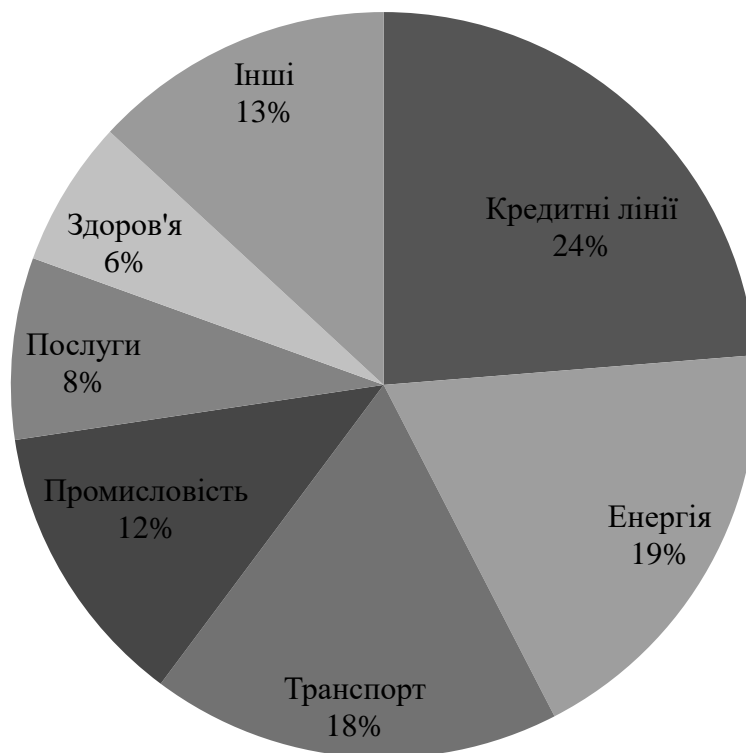

Рисунок 2.8 – Структура наданих інвестиційних кредитів від Європейського інвестиційного банку в Україну за галузями в 2022 р., %

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Енергетичний сектор займає друге місце за обсягом інвестицій (18,70%), що пов'язано з підтримкою проектів в сфері відновлювальної енергетики та підвищення енергоефективності, що стає все важливішим у контексті сталого розвитку. Інвестиції в транспортну інфраструктуру (17,78%) свідчать про прагнення поліпшити логістику та забезпечити ефективність транспортних систем, що є ключовим для розвитку економіки та торгівлі. Індустріальний сектор (12,44%) залишається однією з головних пріоритетних галузей інвестування та включає розширення виробництва, модернізацію обладнання для забезпечення конкурентоспроможності. Інвестиції в сферу послуг (7,88%) вказують на підтримку розвитку сектору, який включає інноваційні технології, фінансові послуги та інші області, що впливають на економічну динаміку. Загальний аналіз структури інвестицій вказує на багатогранність стратегії Європейського

інвестиційного банку в Україні, а також на спрямованість на підтримку секторів, які визнаються як ключові для сталого економічного зростання та розвитку країни.

Позики суб'єктам приватного сектору від Європейського інвестиційного банку в Україні для фінансування проектів або інвестиційних програм мають бути узгоджені з одним або кількома пріоритетами Європейського інвестиційного банку (табл.2.12).

Таблиця 2.12 – Пріоритети Європейського інвестиційного банку для фінансування проектів або інвестиційних програм

Пріоритети ЄІБ	Позики суб'єктам приватного сектору
Клімат і екологічна стійкість	Фінансування проектів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, розвиток відновлювальних джерел енергії та енергоефективності.
Інновації, цифровий і людський капітал	Підтримка інноваційних проектів, розвиток цифрової інфраструктури та інвестування в розвиток людського капіталу через освіту та навчання.
Стійка енергетика та природні ресурси	Фінансування проектів, спрямованих на розвиток стійкої енергетики, використання природних ресурсів ефективно та з урахуванням екологічних стандартів.
Сталі міста та регіони	Інвестиції в інфраструктурні проекти для розвитку сталих міст та регіонів, включаючи транспортні системи, житлове будівництво та інші аспекти сталого міського розвитку.
Малі та середні підприємства	Підтримка малих та середніх підприємств через надання фінансових ресурсів для розвитку та розширення бізнесу, що сприяє економічному зростанню.
Згуртованість	Інвестування в проекти та програми, спрямовані на зміцнення соціальної згуртованості та розвиток громадських ініціатив для покращення якості життя.

Джерело: розроблено автором на основі [41]

Узагальнюючи табл.2.12, можна визначити, що Європейський інвестиційний банк активно підтримує різноманітні сфери приватного сектору в Україні, враховуючи стратегічні пріоритети. Фінансування проектів, спрямованих на зменшення впливу на клімат та підтримку екологічно стійкого розвитку, є однією з ключових областей, як і інвестування в інновації, цифровий і людський капітал. Стійка енергетика та раціональне використання природних ресурсів займають важливе місце в портфелі інвестицій, сприяючи переходу до екологічно чистих технологій та підтримці енергоефективності. Сприяння розвитку сталих

міст та регіонів відображає зобов'язання банку до сталого міського розвитку та інфраструктурних змін. Підтримка малих та середніх підприємств визначається як ключовий фактор у забезпеченні економічного зростання, а інвестування в згуртованість допомагає зміцнювати соціальну структуру та сприяти розвитку громад. Такий різноманітний підхід до фінансування підприємств та проектів у приватному секторі свідчить про важливу роль Європейського інвестиційного банку у важливих сферах, спрямованих на досягнення сталого розвитку та покращення якості життя в Україні.

Європейський інвестиційний банк надає широкий спектр фінансових продуктів, спрямованих на підтримку різноманітних проектів та ініціатив, які сприяють сталому розвитку та економічному зростанню:

- боргове фінансування – є однією з основних послуг Європейського інвестиційного банку, яка включає виділення кредитів або видачу облігацій для підтримки різних інфраструктурних проектів та ініціатив. Це може включати будівництво енергетичних об'єктів, транспортних мереж, а також соціальних та екологічних проектів;

- гібридне боргове фінансування, яке поєднує елементи боргового та власного капіталу. Це дозволяє залучити інвестиції для проектів, які можуть бути менш привабливими для традиційного боргового фінансування, але водночас генерують соціальну чи екологічну цінність;

- проектне фінансування для реалізації конкретних проектів, що включає структурування фінансових рішень, спрямованих на успішну реалізацію інфраструктурних, енергетичних, агропромислових та інших проектів.

Ці різноманітні фінансові інструменти дозволяють Європейському інвестиційному банку ефективно взаємодіяти з різними проектами та підтримувати різні галузі, сприяючи сталому розвитку та спільному економічному процвітанню. Фінансування Європейського інвестиційного банку може бути надано в різних основних валютах або, при наявності, у місцевій валюті. Це надає змогу клієнтам вибирати оптимальний валютний курс, що відповідає їхнім потребам та ризикам.

Основні переваги позик Європейського інвестиційного банку для приватного сектора в Україні наведено на рис.2.9.

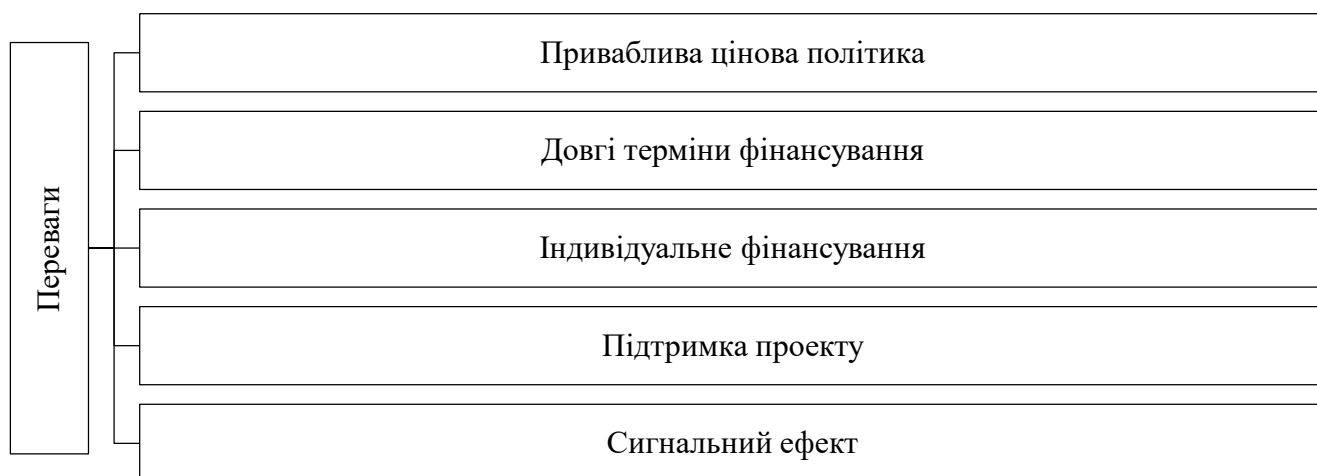

Рисунок 2.9 – Основні переваги позик Європейського інвестиційного банку для приватного сектора в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Європейський інвестиційний банк виступає ключовим фінансовим партнером для приватного сектору в Україні, надаючи ряд переваг, які визначають його важливість у фінансуванні проектів та ініціатив:

- приваблива цінова політика, що відображає вигідні умови фінансування на ринку. Це робить фінансування більш доступним для підприємств та проектів, що сприяє їхньому успішному розвитку;
- довгі терміни фінансування, що адаптовані до економічного терміну життя проекту. Терміни до 10 років для одноразових позик або більше 30 років для проектного фінансування роблять фінансування більш гнучким та адаптованим до реалій ринку;
- можливість вибору між забезпеченими та незабезпеченими позиками, а також різними рівнями підпорядкування, що дозволяє підприємствам вибирати та налаштовувати фінансові рішення відповідно до їхніх потреб та можливостей;
- можливість отримання експертизи з фінансових та технічних аспектів підготовки проекту, що сприяє оптимізації фінансових параметрів та забезпечує ефективне впровадження проектів;

– фінансування розглядається як ознака якості, що може допомогти проекту залучити додаткових інвесторів. Сигнальний ефект від партнерства з таким престижним інститутом відкриває додаткові можливості для успішного розвитку та реалізації проектів.

Усі ці фактори роблять Європейський інвестиційний банк значущим гравцем у фінансовому партнерстві з приватним сектором в Україні, сприяючи сталому розвитку та економічному зростанню країни.

У сучасному фінансовому ландшафті різні суб'єкти мають право на отримання фінансування від різних джерел, пристосованих до їхніх потреб та характеристик проектів. Розглянемо, як великі корпорації, середні компанії та механізми спеціального призначення використовують можливості фінансування від Європейського інвестиційного банку:

– великі корпорації, завдяки своїм розгалуженим структурам та великим обсягам проектів, мають можливість звертатися до Європейського інвестиційного банку для значних обсягів фінансування. Це може включати інвестиційні витрати на дослідження та розробки, розширення виробництва або реалізацію стратегічних проектів. Європейський інвестиційний банк може покривати до 50% вартості проекту, що забезпечує корпораціям значний капіталовкладений ресурс;

– середні компанії, як правило, обладнані меншими фінансовими ресурсами порівняно з великими корпораціями, але також мають можливість отримати підтримку від Європейського інвестиційного банку. Зазвичай ці компанії звертаються до Європейського інвестиційного банку для фінансування інвестиційних витрат протягом трьох років чи більше. Мінімальні суми позик можуть становити 25 мільйонів євро, а Європейський інвестиційний банк може розглядати навіть менші суми в ряді випадків;

– механізми спеціального призначення, такі як державні програми та концесії, забезпечують можливість залучення фінансування на різних рівнях економічної діяльності. Європейський інвестиційний банк може надавати підтримку цим механізмам для реалізації проектів в інфраструктурі, енергетиці, транспорті та інших галузях.

Таким чином, Європейський інвестиційний банк відкриває двері для різноманітних суб'єктів, надаючи фінансову підтримку на різних умовах, що враховують потреби та обставини кожного клієнта.

Привабливі умови фінансування Європейського інвестиційного банку виникають з високого рівня довіри інвесторів, що трансформується в економічно вигідні витрати на фінансування на фінансових ринках. Європейський інвестиційний банк додає маржу до процентної ставки для компенсації ризиків та адміністративних витрат, пов'язаних з кожною операцією. Відсоткова ставка або гарантійний збір визначається врахуванням кредитного ризику конкретного проекту. Тип ставки (фіксована або плаваюча) встановлюється при підписанні контракту або кожного разу при виплаті. Гонорари та витрати, включаючи ті, що виникають під час належної перевірки (наприклад, юридичні збори, технічна підтримка), можуть бути стягнуті Європейським інвестиційним банком.

Індивідуальні кредити для проектів на суму понад 25 млн. євро можуть бути запитані безпосередньо у Європейського інвестиційного банку. Відповідальність за структуру та зміст представлених документів лежить на промоутері проекту. Оскільки потенційні проекти різноманітні, не існує стандартних вимог до документації, і Європейський інвестиційний банк не вимагає заповнення стандартних форм чи анкет. Зазвичай, Європейський інвестиційний банк очікує отримати комплексне техніко-економічне обґрунтування. У випадку його відсутності, ініціатор проекту може самостійно забезпечити докладну інформацію для проведення технічної, екологічної, економічної, фінансової та юридичної оцінки проекту.

Таким чином, Європейський інвестиційний банк активно сприяє сталому розвитку та зростанню економіки України, надаючи фінансову підтримку великим корпораціям, середнім компаніям та проектам через механізми спеціального призначення. Європейський інвестиційний банк відомий своєю привабливою ціновою політикою, що відображає високий рівень довіри інвесторів, і вигідними умовами фінансування на фінансових ринках. Відсоткові ставки та гарантійні збори враховують профіль кредитного ризику, що

відображається у різних проектах. У контексті надання фінансової підтримки, Європейський інвестиційний банк активно взаємодіє з різними галузями. Структура наданих інвестиційних кредитів в Україну за галузями в 2022 році свідчить про широкий спектр інтересів банку, відзначаючи енергетику, транспорт, промисловість, послуги, здоров'я та інші сфери. Загалом, Європейський інвестиційний банк виступає як ключовий учасник у створенні сприятливих умов для розвитку різних секторів економіки, надаючи ефективні та гнучкі фінансові інструменти для реалізації проектів, що сприяють сталому економічному розвитку.

Висновки до розділу 2

В 2016 році в Україні спостерігалися труднощі через економічні та політичні турбуленції. Проте, у наступні роки (2017-2019) відзначився позитивний розвиток, зростання іноземних інвестицій, ВВП та інших показників. З введенням військового конфлікту в 2022 році спостерігається значне зниження прямих іноземних інвестицій, погіршення динаміки ВВП та інших економічних показників. Загальний показник інвестиційного клімату на 2022 рік – 45,8, свідчить про середню привабливість для іноземних інвесторів. Однак важливо враховувати ризики, зокрема військовий конфлікт, що може негативно впливати на інвестиційну активність та фінансову стабільність.

Пандемія COVID-19 та воєнний конфлікт в 2022 році впливають на економічні рішення та інвестиційну активність. Спостерігається великий від'ємний вплив пандемії на капітальні інвестиції та інвестиційне кредитування. Воєнний конфлікт призвів до додаткової нестабільності та спричинив спад інвестицій. Прогноз на 2025 рік свідчить про тенденцію зменшення обсягів інвестиційного кредитування, пов'язану з економічними та геополітичними чинниками.

Європейський інвестиційний банк відіграє ключову роль у фінансуванні проектів в Україні. Наведена динаміка інвестицій кредитів банку в Україну (2018-2022 рр.) показує стабільну підтримку проектів навіть у складних умовах. Зазначено різноманітні галузі, які отримують фінансову підтримку, сприяючи диверсифікації економіки. Переваги отримання кредиту від банку включають привабливі ціни, довгі терміни фінансування та індивідуальний підхід до проектів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

3.1 Напрями вдосконалення інвестиційного законодавства

У сучасних умовах глобалізації та швидкого технологічного розвитку такі аспекти, як ефективне використання капіталу та створення сприятливого інвестиційного клімату, стали визначальними для економічного зростання країни. Однією із ключових складових цього процесу є інвестиційне законодавство, яке визначає правила гри для інвесторів та створює необхідні умови для приваблення капіталу в економіку країни. Україна, як країна з великим потенціалом, розпізнає важливість вдосконалення свого інвестиційного законодавства. Стабільний та стимулюючий інвестиційний клімат сприяє прискоренню розвитку ринків, підвищенню конкурентоспроможності та збільшенню обсягів іноземних та внутрішніх інвестицій. Однак сучасний стан інвестиційного законодавства в Україні може вимагати додаткових змін та удосконалень для досягнення максимальної ефективності та привабливості для інвесторів. Важливо розглядати напрями вдосконалення законодавчої бази для інвестицій, які враховують сучасні тенденції глобального ринку та забезпечать необхідний рівень захисту прав інвесторів.

Інвестиційний процес в Україні на сьогоднішній день піддається регулюванню за допомогою більше ніж сотні нормативно-правових актів, які включають в себе кодекси, закони та укази. Така різноманітність є результатом великого розмаїття форм та видів інвестицій, що діють в країні, а також необхідності регулювання нових для України інвестиційних відносин [43, с.15]. Окрім внутрішнього регулювання, в інвестиційній сфері існує значна кількість міжнародних угод про сприяння та взаємний захист інвестицій. Ці угоди укладаються між урядами України та урядами інших країн і регулюють основні

питання взаємин сторін у сфері інвестиційної діяльності. Така міжнародна співпраця свідчить про прагнення держави створити належні умови для здійснення інвестиційної діяльності, закріплюючи на законодавчому рівні принципи та правила її здійснення. Зазначена система нормативно-правових актів вказує на те, що Україна прикладає значні зусилля до створення ефективного інвестиційного клімату, сприяючи розвитку інфраструктури, захисту інвесторів та залученню капіталу як вітчизняних, так і іноземних.

Незважаючи на велику кількість і об'єм правових актів, що охоплюють сферу інвестиційної діяльності в Україні, говорити про цілісність та взаємоузгодженість законодавства в даній галузі поки що є передчасним. Недоліки та прогалини в законодавстві призводять до виникнення адміністративних методів державного контролю, що, в свою чергу, призводить до збільшення бюрократії в інвестиційних відносинах та підсилює департаментальну та регіональну нормотворчість [44, с.170]. На даний момент в Україні існує велика кількість правових актів, які регулюють відносини в інвестиційній сфері, і загалом створено правову базу для розвитку інвестиційної діяльності. Проте виникає необхідність у систематизації цього законодавства, результатом якої може стати утворення Інвестиційного кодексу України.

Мета утворення Інвестиційного кодексу України полягає в систематизації та уніфікації законодавства, що стосується інвестиційної діяльності в країні. Основні цілі Інвестиційного кодексу включають:

- забезпечення єдиної, зрозумілої та консистентної системи норм, що стосуються інвестицій, щоб уникнути розбіжностей та непорозумінь;
- створення сприятливого інвестиційного клімату через визначення прозорих правил та стандартів, що стимулюють інвесторів;
- забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів інвесторів, щоб збільшити їхню впевненість та віру в інвестиційний ринок;
- спрощення процедур та зменшення адміністративних бар'єрів для здійснення інвестиційної діяльності;

- підтримка створення сприятливих умов для розвитку бізнесу, що сприяє економічному зростанню та створенню робочих місць;
- приведення законодавства відповідно до міжнародних стандартів та зобов'язань, зокрема угод про взаємну підтримку та захист інвестицій;
- визначення правового статусу різних видів інвестицій та встановлення чітких норм, що регулюють відносини між інвесторами та іншими учасниками ринку.

Інвестиційний кодекс спрямований на створення прозорого та стабільного середовища для інвесторів, що сприятиме вивільненню потенціалу економіки та забезпеченню сталого економічного розвитку країни.

Систематизація інвестиційного законодавства України має бути здійснена через його кодифікацію та інкорпорацію, що передбачає визначення пріоритетних та перспективних законів, а також інших нормативно-правових актів. Обґрунтування необхідності будь-якої кодифікації законодавства у галузі економічних відносин передбачає логічне визначення політичних, економічних та техніко-юридичних завдань цього процесу (рис.3.1).

Рисунок 3.1 – Завдання кодифікації законодавства у галузі інвестицій

Джерело: розроблено автором на основі [45-47]

Політичні завдання кодифікації інвестиційного законодавства визначаються кількома ключовими аспектами, які спрямовані на ефективне впровадження національного правового інвестиційного порядку в міжнародну систему функціонування інвестиційного ринку [45, с.42]. Ці завдання включають інтеграцію та максимальне забезпечення національних інтересів в інвестиційній сфері. По-перше, одне з ключових політичних завдань є інтеграція національного інвестиційного законодавства до міжнародної системи, що визначається прагненням створити узгоджену та взаємносумісну систему правил, що дозволить українським інвесторам легше взаємодіяти з міжнародними партнерами та конкурувати на світовому ринку. Забезпечення відповідності національного законодавства міжнародним стандартам та практикам є важливим елементом цього завдання. По-друге, максимальне забезпечення національних інтересів в інвестиційній сфері передбачає розробку такого кодексу, який враховує особливості української економіки, культури та соціально-економічних умов. та означає визначення чітких механізмів захисту національних інтересів у контексті інвестиційних відносин, зокрема в сферах стратегічних галузей економіки та збереження національної безпеки. Усе це спільно створює політичний каркас, який сприяє не лише інтеграції України до міжнародної системи інвестиційного регулювання, але й забезпечує захист та підтримку національних інтересів, сприяючи сталому розвитку країни через ефективну інвестиційну політику.

Економічні завдання кодифікації інвестиційного законодавства визначаються кількома ключовими аспектами, які спрямовані на забезпечення ефективного формування та реалізації інвестиційної політики держави, а також на стимулювання інвестиційних процесів [46, с.15]. По-перше, створення дієвого, законодавчо закріпленого механізму формування та реалізації інвестиційної політики є однією з ключових економічних завдань кодифікації та передбачає визначення чітких та прозорих правил, що стосуються прийняття рішень щодо інвестиційної стратегії держави. Механізм повинен забезпечувати ефективний вибір пріоритетних секторів для залучення інвестицій, а також сприяти координації заходів з реалізації інвестиційної політики між різними галузями

влади та господарськими структурами. По-друге, стимулювання інвестиційних процесів є ще одним ключовим економічним завданням кодифікації, що включає в себе встановлення стабільного та привабливого правового інвестиційного порядку, який сприяє активізації інвестицій з боку як національних, так і іноземних учасників інвестиційної діяльності. Забезпечення надійного правового фундаменту на модернізованій законодавчій основі дозволить зменшити ризики для інвесторів та підвищити рівень їхньої довіри до інвестиційного середовища в Україні. В цілому, економічні завдання кодифікації інвестиційного законодавства визначаються потребою у створенні сприятливих умов для здійснення інвестиційної діяльності, що сприяє розвитку економіки країни та залученню значних інвестиційних ресурсів.

Техніко-юридичні завдання кодифікації інвестиційного законодавства України націлені на вирішення ряду ключових питань, спрямованих на поліпшення системності та ефективності цього законодавства [47, с.19]. По-перше, подолання колізій та усунення повторень є одним із важливих завдань, що передбачає аналіз існуючих нормативних актів, виявлення можливих конфліктів та дублювань, а також їхнє подальше виправлення або виключення. Такий підхід спрямований на створення консистентної та логічної системи, яка уникатиме непорозумінь та суперечливостей. По-друге, усунення застарілих положень та встановлення єдиних універсальних принципів є важливою метою. Осучаснення та узгодження законодавства із сучасними економічними та технологічними реаліями сприятиме збільшенню його ефективності та реальності. По-третє, врахування особливостей системно-структурного співвідношення підгалузевої кодифікації інвестиційного законодавства є важливою технічно-юридичною задачею, що передбачає розробку чіткого механізму взаємодії нової кодифікації з існуючими нормами, зокрема через вертикальні, горизонтальні та діагональні «взаємини» між різними рівнями правових норм, що сприятиме уникненню дублювань та розбіжностей, а також підвищить єдність системи. В цілому, техніко-юридичні завдання кодифікації інвестиційного законодавства направлені

на створення сучасної, послідовної та ефективної системи, що враховує всі аспекти та взаємозв'язки між його складовими частинами.

Розглядаючи досвід Йорданії, Ефіопії та Пакистану в успішній імплементації Інвестиційних кодексів для поліпшення свого інвестиційного клімату, можна визначити загальні та специфічні аспекти, які вони враховують у своїх стратегіях. У випадку Йорданії, країна спрямовує зусилля на заохочення іноземних інвестицій та розвиток конкурентоспроможної економіки. Уряд Йорданії надає різноманітні стимули та систематично переглядає економічні, фінансові та правові аспекти, регулюючи інвестиційний процес. Окрім того, створення спеціального Міністерства інвестицій свідчить про серйозний підхід до координації та стимулювання інвестицій [48]. У випадку Ефіопії, новий інвестиційний законодавчий акт, доповнений підзаконними нормами, покликаний збільшити обсяги інвестицій, скоротити бюрократичні процедури та привернути іноземних інвесторів. Це свідчить про рішучий курс країни на створення сприятливого інвестиційного середовища та зменшення адміністративних бар'єрів [49]. Щодо Пакистану, його успіх у привабленні інвестицій базується на розпізнанні величезного потенціалу для прямих іноземних інвестицій. Позитивний вплив на інвестиції визнається урядом через раціональні державні витрати, податкові пільги та сприятливу для бізнесу нормативно-правову базу. Реалізація нових ініціатив, таких як тарифні лібералізації, відкриває нові перспективи для інвестицій у різних секторах [50]. У цілому, кожна з цих країн демонструє свідомий та комплексний підхід до створення сприятливого інвестиційного клімату через прийняття Інвестиційного кодексу та супутні заходи, що сприяють прозорості, зменшенню бюрократичних бар'єрів та стимулюванню інвестиційного процесу.

Таким чином, прийняття Інвестиційного кодексу України є ключовим кроком у систематизації та уніфікації інвестиційного законодавства країни. Цей документ вирішить проблему роздрібненості і різноманітності існуючих нормативно-правових актів, забезпечуючи їхню легкість та зрозумілість для користувачів. Прийняття Інвестиційного кодексу також сприятиме підвищенню

прозорості інвестиційної діяльності, адже кодекс дозволить припинити дію суперечливих норм, які існують в різних частинах інвестиційного законодавства. Загалом, прийняття Інвестиційного кодексу України є важливим етапом у розвитку інвестиційного клімату країни, сприяючи систематизації, прозорості та взаємоузгодженню законодавства в інвестиційній сфері.

3.2 Перспективи покращення інвестиційного іміджу України

В сучасному глобальному економічному середовищі конкуренція між країнами за інвестиції стає все більш активною та вимагає від урядів вдосконалення свого інвестиційного іміджу. Україна, яка володіє значущими економічним потенціалом, також прагне стати привабливою точкою для іноземних інвесторів. Покращення інвестиційного іміджу України визначається комплексом заходів, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату, підвищення прозорості та зниження ризиків для бізнесу. Вивчення та розробка стратегій для поліпшення інвестиційного іміджу України набуває великого значення для економічного розвитку країни та зміцнення її позицій на світовому ринку.

Спочатку визначимо основні проблеми, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Основні проблеми, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави

Проблема	Сутність	Вплив
Суттєве податкове навантаження	Вищі ставки податку на прибуток та ПДВ порівняно з іншими країнами Центрально-Східної Європи; інші податки та платежі	Обмежує привабливість України для інвесторів, особливо порівняно з іншими регіонами; може створювати фінансові труднощі для бізнесу.
Корупція на всіх рівнях влади	Непрозорість процедур, відсутність ефективних антикорупційних механізмів	Порушує законність, створює невизначеність та ризики для бізнесу, відлякує інвесторів, обмежує розвиток довгострокових бізнес-проектів.

Продовження табл.3.1

Проблема	Сутність	Вплив
Недідздатність захисту прав інвесторів	Слабкі механізми захисту ринкових прав та свобод інвесторів	Знижує впевненість інвесторів у безпеці їхніх інвестицій, може спричинити їхню втрату; ускладнює стабільність інвестиційного клімату.
Військовий стан та великий відтік капіталів	Ризик втрати інвестицій через військовий конфлікт; невизначеність щодо охорони інвестицій під час окупації та конфлікту	Відлякує іноземних інвесторів, призводить до втрат капіталу; погіршує інвестиційний клімат та розвиток бізнесу в умовах нестабільності.

Джерело: розроблено автором на основі [51, с.171]

Розглянемо ці проблеми детальніше.

1. Суттєве податкове навантаження в Україні є однією з ключових проблем, що впливають на інвестиційний клімат. Порівняно з багатьма країнами Центрально-Східної Європи, українська ставка податку на прибуток, яка складає 18%, та ставка ПДВ у розмірі 20% вважаються високими. Зазначена різниця порівняно з країнами Європейського Союзу, де ці показники можуть бути нижчими, формує певне податкове навантаження для бізнесу та інвесторів. Не дивлячись на високі ставки, слід відзначити, що в Україні існує висока прибутковість вкладень капіталу, що може створювати баланс між відсутністю значущої перепони для інвестицій та високим податковим навантаженням. З цього погляду, відмічається, що висока прибутковість може зробити зазначені податкові ставки менш критичними для інвесторів, оскільки вони компенсуються перспективою отримання значущого прибутку. Однак, слід врахувати, що крім основних податків, існують інші податкові та фінансові витрати, які можуть стати стримуючим чинником для поліпшення інвестиційного клімату в Україні. До таких можуть відноситися різноманітні обов'язкові платежі, митні збори, та інші види податків, які також можуть впливати на конкурентоспроможність бізнесу та привабливість країни для інвесторів. Таким чином, для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно розглядати не лише основні податкові ставки, а й узагальнено аналізувати всі аспекти податкової системи та фінансових

витрат, забезпечуючи баланс між необхідними доходами для держави та сприянням стабільному розвитку бізнесу та інвестицій.

2. Корупція, яка пронизує різні рівні влади в Україні, та непрозорість процедур прийняття рішень в органах виконавчої влади становлять суттєві перешкоди для розвитку інвестиційної активності та покращення інвестиційного клімату в Україні. Корупційні практики на різних рівнях влади в Україні породжують негативні наслідки для бізнесу та інвесторів, які стикаються з невизначеністю, липовими обов'язковими платежами та іншими корупційними схемами, що створює небезпеку для стабільності бізнес-проектів та втрати довіри інвесторів. Крім того, непрозорість у процесах прийняття рішень в органах виконавчої влади підкреслює відсутність ефективного механізму нагляду та контролю та може включати в себе відсутність чітких процедур та критеріїв прийняття рішень, а також обмежений доступ до інформації для громадськості та сторін зацікавлених. Для подолання цих викликів необхідно впроваджувати системні антикорупційні заходи, такі як створення незалежних антикорупційних органів, удосконалення правил декларування та моніторингу фінансових операцій, а також активне впровадження електронних систем для забезпечення відкритості та прозорості в процесі ухвалення рішень. Ці заходи сприятимуть створенню умов для бізнесу, які ґрунтуються на прозорих та справедливих правилах гри, що в свою чергу сприятиме залученню інвестицій та розвитку довгострокових економічних перспектив.

3. Недостатній рівень захисту прав інвесторів та недієздатність механізмів забезпечення їхніх ринкових прав ускладнюють інвестиційну діяльність в Україні та становлять значущий виклик для поліпшення інвестиційного клімату. На перший погляд, недієздатність механізмів забезпечення ринкових прав і свобод інвесторів виявляється у відсутності ефективних механізмів контролю за дотриманням правових норм та стандартів та може включати в себе недостатню захищеність власності, слабкість судової системи у вирішенні спорів та відсутність чітких та прозорих правил гри. Понижений рівень захисту інвесторів в Україні створює ситуацію, де інвестори відчувають великі ризики та

невизначеність щодо збереження своїх прав та інтересів. Це може включати в себе низький ступінь гарантії відшкодування збитків у разі неправомірного втручання або порушення інвестиційних угод. Для подолання цих проблем необхідно вдосконалювати правовий каркас та механізми врегулювання, забезпечуючи високий рівень захисту прав інвесторів, що може включати в себе прийняття та впровадження нових законів, які гарантують правовий захист інвесторів, а також створення незалежних органів, які будуть відповідальні за вирішення спорів та моніторинг дотримання правових норм. Підвищення рівня захисту інвесторів сприятиме залученню нових інвестицій та розвитку економіки країни.

4. Військовий стан в Україні є серйозною проблемою, яка значно впливає на інвестиційний клімат та безпеку інвестиційних проектів. Окрім великого відтоку капіталів через окуповані території, військовий конфлікт створює значний ризик для інвесторів, особливо для іноземних, які стикаються з невизначеністю щодо захисту своїх інвестицій в умовах збройних дій та військової окупації. Однією з ключових проблем є великий відтік капіталів через території, які зазнали окупації, що відображається в непевності щодо можливості збереження та зберігання інвестиційних активів, а також у побоюваннях щодо економічної стабільності та можливості відновлення економічної діяльності на цих територіях. Додатково існує великий ризик для інвесторів у зв'язку з невизначеністю щодо рівня захисту їхніх інвестицій під час збройного конфлікту та військової окупації. Неясність правових та політичних умов може призвести до великих втрат та втрати довіри інвесторів. Для подолання цих проблем необхідно вживати комплекс заходів, що включає в себе активну політику відновлення та розвитку окупованих територій, а також забезпечення юридичної ясності та прозорості для інвесторів у випадку збройного конфлікту. Зміцнення захисту прав інвесторів та встановлення прозорих механізмів гарантування безпеки інвестицій стане ключовим етапом для залучення інвестицій та покращення інвестиційного клімату в Україні.

Аналіз проблем, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави, виявляє актуальні виклики у поліпшенні інвестиційного

клімату. Суттєве податкове навантаження, корупція на всіх рівнях влади, недієздатність механізмів захисту прав інвесторів та військовий стан визначаються як ключові фактори, що впливають на рішення інвесторів вибрати Україну для вкладень. Ці проблеми породжують негативний вплив на інвестиційний імідж країни, створюючи значні ризики та невизначеність для бізнесу. Високі податкові ставки, недостатня прозорість та поширена корупція підірвали довіру інвесторів, а військовий конфлікт поглиблює ці труднощі.

Для поліпшення інвестиційного іміджу України необхідно системно вирішувати ці проблеми, здійснюючи реформи в області оподаткування, боротьби з корупцією, підвищення прозорості та ефективності владних структур, а також активно працюючи над зменшенням ризиків, пов'язаних із військовим конфліктом. Врахування та реалізація цих заходів дозволять Україні визначити себе як стабільного та привабливого партнера для інвесторів, що сприятиме її економічному розвитку та підвищить її міжнародний імідж.

На основі наведених проблем визначимо напрями активізації інвестиційної привабливості України (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Напрями активізації інвестиційної привабливості України

Напрямок активізації	Вплив на інвестиційну привабливість України
Зниження податкового навантаження та стабільність політичного середовища	Зменшення фінансового тиску на бізнес, що сприяє інвестиціям; стабільне політичне середовище привертає інвесторів, збільшуючи довіру.
Боротьба з корупцією та забезпечення прозорості в процедурах прийняття рішень	Покращення умов для бізнесу, зменшення ризиків та невизначеності для інвесторів, що сприяє привабливості країни.
Боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань, зниження рівня безробіття	Створення стабільного економічного середовища, що підвищує привабливість для довгострокових інвестицій.
Ефективне функціонування правової сфери та вдосконалення законодавства	Забезпечення правової впевненості для інвесторів, створення чітких правил гри та захисту прав власності.
Оновлення судової системи та відновлення довіри до судів	Відновлення довіри до судової системи збільшить захист прав інвесторів та знизить ризики для бізнесу.
Впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування	Зменшення ризиків для іноземних інвесторів, що стимулює їхні вкладення в українську економіку.

Джерело: розроблено автором на основі [51, с.171-172]

Розглянемо ці напрями детальніше:

1. Зниження податкового навантаження та забезпечення стабільності політичного середовища в Україні є критичними аспектами для створення сприятливого інвестиційного клімату. Стабільність політичного середовища визначально впливає на рішення інвесторів щодо вкладення капіталу [52, с.80]. Забезпечення стабільності політичного середовища включає в себе не лише запобігання раптових змін у законодавстві, але й створення прозорих та довгострокових стратегій розвитку, які сприяють попередженню негативних впливів на інвестиції. Загальна мета цих заходів полягає в тому, щоб зробити Україну більш привабливою для інвесторів, створити сприятливі умови для бізнесу та забезпечити сталий економічний розвиток країни.

2. Боротьба і викорінення корупції на всіх рівнях влади та забезпечення прозорості процедур прийняття рішень є важливими компонентами для створення ефективного та привабливого інвестиційного середовища в Україні. Забезпечення ефективних антикорупційних заходів, таких як створення незалежних антикорупційних органів, підвищення відповідальності та перегляд законодавства, є необхідним для викорінення корупції та покращення інвестиційного клімату. Прозорість процедур прийняття рішень є ключовим аспектом для забезпечення відкритості для інвесторів [53, с.70]. Визначені та легко доступні процеси прийняття рішень у центральних та місцевих органах виконавчої влади сприяють уникненню корупційних практик та стимулюють конкуренцію. Зокрема, впровадження електронних систем та онлайн-платформ для моніторингу та звітності може зробити процеси більш прозорими та відкритими для громадськості та інвесторів [54, с.9]. Реформи в напрямку боротьби з корупцією та забезпечення прозорості процедур прийняття рішень визначають напрями, які покращать імідж України, створять сприятливі умови для інвестицій та сприятимуть сталому економічному розвитку країни.

3. Боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки та зниження рівня безробіття в Україні є важливими завданнями для створення стабільного економічного середовища та покращення інвестиційного клімату.

Боротьба з інфляцією передбачає впровадження ефективної монетарної політики, контроль за грошовою масою та стимулювання ефективного функціонування ринків. Зниження інфляційних темпів сприятиме стабільності цінової ситуації та створить сприятливі умови для інвесторів. Згладжування циклічних коливань економіки включає в себе ефективне управління економічними циклами, що передбачає вчасні та належні заходи в умовах економічних зростань та зменшення [55, с.40]. Застосування антициклічних заходів, таких як бюджетні та монетарні стимули, може сприяти стабільності економіки та забезпечити неперервний розвиток. Зниження рівня безробіття є важливим аспектом створення соціально стабільного економічного середовища. Реалізація програм та стратегій активної зайнятості, стимулювання підприємництва та надання кваліфікованих освітніх програм може сприяти зниженню безробіття та покращенню ринку праці. Всі ці заходи є важливими для створення стійкої та конкурентоспроможної економіки, яка в свою чергу буде привабливою для інвесторів та сприятиме сталому розвитку України.

4. Забезпечення ефективного функціонування правової сфери та вдосконалення законодавства в Україні визначають критичні фактори для покращення інвестиційного клімату та створення сприятливого середовища для бізнесу. Передусім, ефективність правової системи є важливою для створення умов, в яких права інвесторів, бізнесу та громадян захищені та визнані. Забезпечення доступності, швидкості та прозорості юридичних процесів сприяє розвитку довіри та підвищує рівень правової впевненості, що є ключовим для інвесторів [56, с.104]. Вдосконалення законодавства передбачає не лише створення нових законів, але й адаптацію існуючих до сучасних викликів та міжнародних стандартів. Прозорість та стабільність правової системи створюють умови для прогнозованості та планування, що є важливими аспектами для інвесторів. Забезпечення ефективної взаємодії між різними гілками влади та юридичними інститутами допомагає уникненню правових колізій та конфліктів [57, с.132]. Важливою є також роль незалежних судів у розв'язанні правових спорів та забезпеченні справедливості. Загальний підхід до забезпечення

ефективного функціонування правової системи та вдосконалення законодавства допоможе створити консистентне та прогресивне правове середовище, яке буде приваблюючим для інвесторів та сприятиме розвитку сталої та конкурентоспроможної економіки.

5. Оновлення судової системи та відновлення довіри до судів представляють собою важливі завдання для забезпечення правової стабільності та привабливості інвестиційного середовища в Україні. Перш за все, судова система є ключовим елементом правової інфраструктури країни, який визначає рівень справедливості, прозорості та рівності перед законом [58, с.57]. Оновлення судової системи передбачає не лише структурні зміни, але і впровадження нових підходів до відбору та оцінки суддів, а також забезпечення їхньої незалежності. Необхідність повернення довіри до судів визначається у відновленні довіри громадян та бізнес-спільноти до судової системи як гаранта справедливості та захисту прав індивідів і корпорацій [59, с.151]. Авторитет суду та суддів є важливою складовою судової системи, і він не повинен ставитися під сумнів, що вимагає не тільки високого професіоналізму суддів, але й високих стандартів етичності. Заходи з підвищення авторитету судів включають в себе систематичне підвищення кваліфікації суддів, розробку ефективної системи етичних стандартів та вдосконалення механізмів відповідальності за порушення цих стандартів. Оновлення судової системи, відновлення довіри до судів та підвищення їх авторитету в сукупності є важливими елементами для створення прозорого та ефективного судочинства, яке сприятиме вирішенню правових спорів та встановленню правосуддя в Україні.

6. Впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування є стратегічно важливою ініціативою для забезпечення сталого та безпечного інвестиційного середовища в Україні. По-перше, іноземні інвестори стикаються з різноманітними ризиками при вкладенні капіталу в інші країни, і Україна не виняток. Серед таких ризиків можна виокремити політичні, економічні, валютні, правові та соціокультурні ризики [60, с.125]. Введення системи страхування ризиків може допомогти іноземним інвесторам зменшити

невизначеність та несприятливі наслідки, пов'язані з цими ризиками. По-друге, страхування ризиків іноземного інвестування може виступати ефективним інструментом для залучення нових інвесторів та збільшення їхньої впевненості в умовах інвестування в Україні. Наявність страхового покриття дозволяє інвесторам більш вільно розглядати можливості вкладення коштів, знижуючи обсяги можливих втрат [61, с.58]. По-третє, страхування ризиків іноземного інвестування може сприяти підвищенню конкурентоспроможності України серед інших країн. Забезпечення надійного механізму страхування може зробити країну більш привабливою для іноземних інвесторів, які шукають захист своїх активів у разі непередбачених обставин. Загальний висновок полягає в тому, що впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування може стати ключовим інструментом для створення стійкого та привабливого інвестиційного клімату в Україні, сприяючи притоку капіталу та підтримці сталого економічного розвитку.

Впровадження комплексного набору заходів з активізації інвестиційної привабливості України є критичним для залучення нових інвестицій та стабільного розвитку країни. Зниження податкового навантаження та забезпечення стабільності політичного середовища сприятимуть покращенню фінансового клімату та збільшенню довіри інвесторів. Боротьба з корупцією та забезпечення прозорості у прийнятті рішень є ключовим елементом для зменшення ризиків та створення привабливих умов для бізнесу. Згладжування циклічних коливань, боротьба з інфляцією та зниження рівня безробіття створюють стабільні умови для інвестицій. Ефективне функціонування правової сфери, оновлення судової системи та впровадження механізму страхування ризиків іноземного інвестування роблять країну більш привабливою для інвесторів, забезпечуючи їхні права та стимулюючи довгострокові економічні перспективи. Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню інвестиційного іміджу України та її конкурентоспроможності на світовому ринку.

3.3 Пріоритетні об'єкти та суб'єкти іноземного інвестиційного кредитування в Україні

В Україні іноземне інвестиційне кредитування визначається як один із інструментів стимулювання економічного зростання та розвитку. Цей процес важливий не лише для залучення додаткових фінансових ресурсів, але й для забезпечення розвитку різноманітних галузей національної економіки. Проте, успішне залучення іноземних інвестицій вимагає відданості та уваги до ретельного вивчення пріоритетних об'єктів і суб'єктів, які мають найбільший потенціал для забезпечення взаємовигідного співробітництва.

Активна роль держави у формуванні та реалізації політики залучення іноземних інвестицій визначає стратегічні напрямки розвитку. Пріоритети в цьому контексті можуть бути зорієнтовані на підтримку інноваційних технологій, розвиток енергоефективних рішень, модернізацію інфраструктури, а також підтримку виробництва та послуг, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку (рис.3.2).

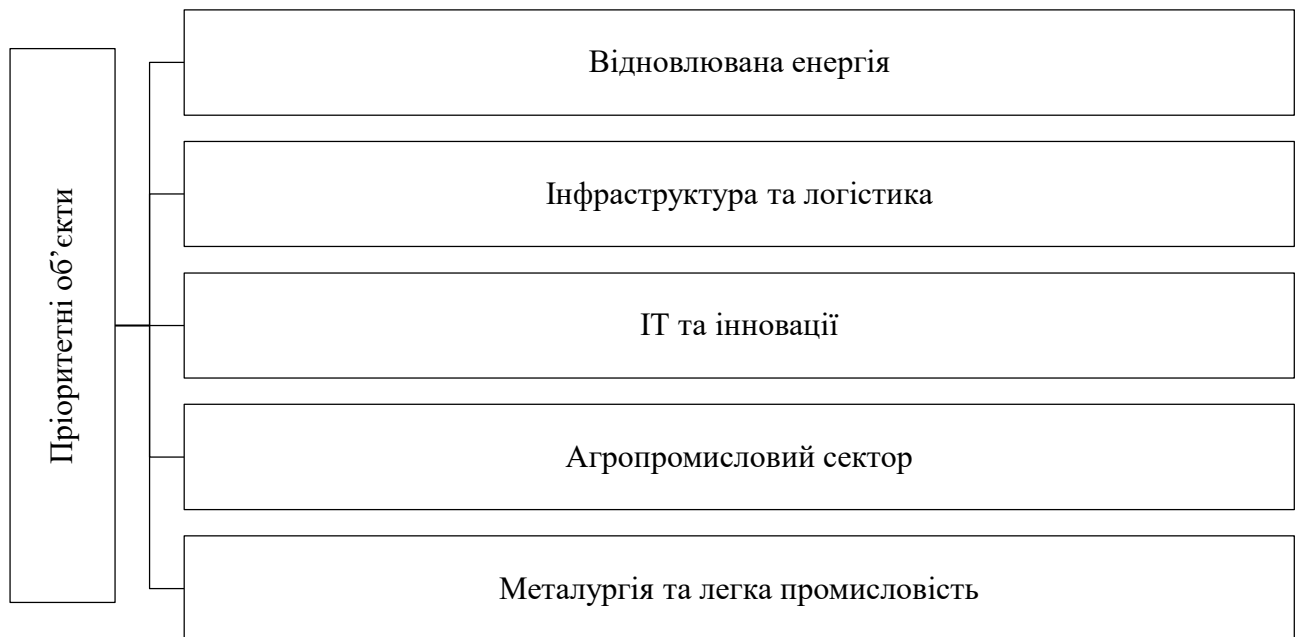

Рисунок 3.2 – Пріоритетні об'єкти іноземного інвестиційного кредитування

Джерело: розроблено автором на основі [63-66]

Деякі з пріоритетних об'єктів для іноземного інвестиційного кредитування включають:

- розвиток сучасних технологій у виробництві та використанні енергії є пріоритетним завданням. Інвестиції в відновлювані джерела енергії, енергоефективність та інфраструктуру газотранспортних систем можуть значно покращити енергетичну самодостатність країни та сприяти її стійкому розвитку;
- розвиток транспортної інфраструктури, зокрема автомагістралей, залізниць, аеропортів та портів, створює сприятливі умови для ефективної торгівлі та транзиту, що може привести до зростання економічного обороту;
- сектор інформаційних технологій та інновацій в Україні має великий потенціал для зростання. Інвестиції в стартапи, розробку програмного забезпечення, штучний інтелект та інші сучасні технології можуть сприяти створенню конкурентоспроможних продуктів та послуг;
- з урахуванням природних ресурсів та земельного потенціалу, інвестиції в аграрний сектор можуть підтримати модернізацію сільськогосподарського виробництва, підвищення якості продукції та розвиток експортних можливостей;
- сталевиробництво та легка промисловість традиційно є сильними секторами української економіки. Інвестиції в сучасні технології та стандарти можуть підвищити ефективність та конкурентоспроможність цих галузей.

Важливо враховувати, що залучення іноземних інвестицій повинно супроводжуватися розробкою відповідного законодавства, забезпеченням правової стабільності та створенням сприятливого інвестиційного клімату для підтримки довгострокових інтересів як інвесторів, так і країни в цілому.

Не дивлячись на всі перспективи, головним об'єктом має стати повоєнне відновлення. Повоєнне відновлення, безумовно, є важливим та нагальним об'єктом для іноземних інвестицій в Україні. Після подій конфлікту та воєнних дій, здоров'я економіки та соціально-економічна інфраструктура країни серйозно пошкоджені, а інвестиційне кредитування стане ключовим чинником для відновлення та реабілітації (рис.3.3).

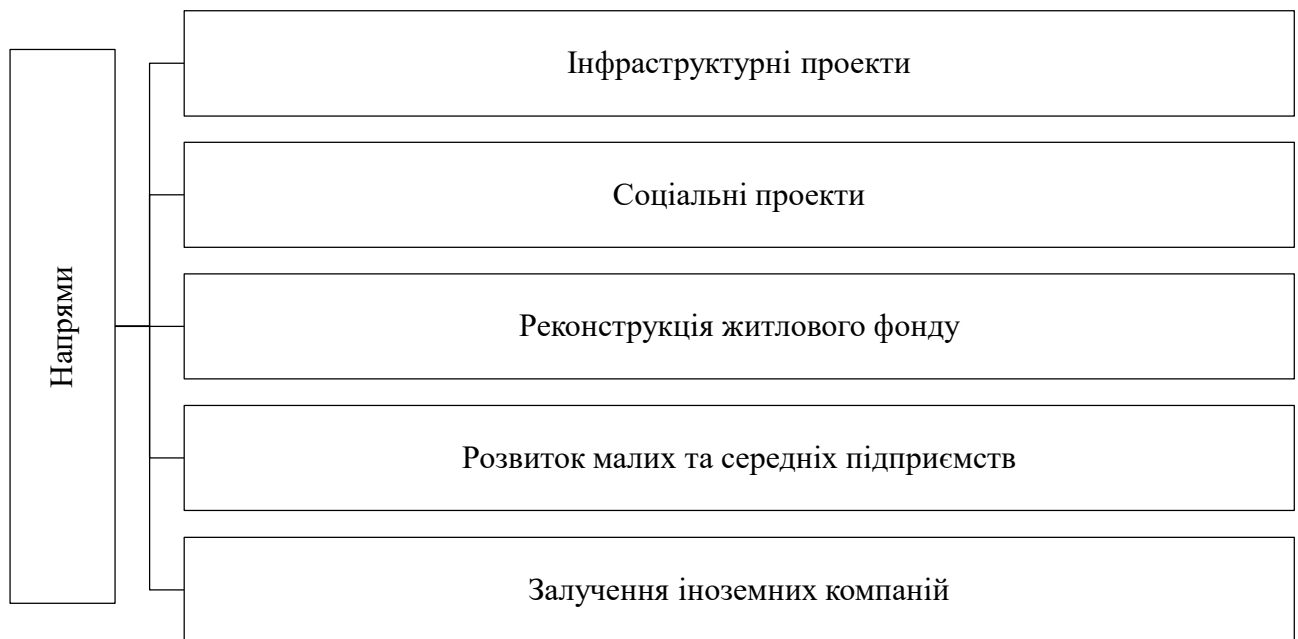

Рисунок 3.3 – Напрями залучення іноземного інвестиційного кредитування для повоєнного відновлення

Джерело: розроблено автором на основі [67-69]

Деякі аспекти, які можуть бути включені до програми повоєнного відновлення за допомогою іноземних інвестицій включають:

- інвестиції в відновлення та розбудову транспортної, енергетичної, телекомунікаційної та водній інфраструктури, які стали жертвами конфлікту, можуть значно покращити якість життя громадян та стимулювати економічний розвиток;
- інвестиції у сферу охорони здоров'я, освіти та соціального захисту можуть допомогти відновити людський капітал та забезпечити належний рівень життя населення;
- відновлення житлового сектору, а також забезпечення житлом для постраждалих може бути одним із пріоритетів для стабілізації гуманітарної ситуації;
- інвестиції в підтримку підприємництва, особливо в малому та середньому бізнесі, можуть створити нові робочі місця, забезпечуючи сталий економічний розвиток;

– створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних компаній може сприяти технологічному обміну, підвищенню конкурентоспроможності та розширенню ринків.

Головною метою повоєнного відновлення за допомогою іноземних інвестицій є створення умов для стабільності, розвитку та забезпечення високого якості життя громадян в умовах післякризового періоду.

З метою ефективного залучення іноземних інвестицій, важливо також визначити ключових суб'єктів, які володіють потрібними ресурсами, компетенціями та інфраструктурою для успішної реалізації проектів. Взаємодія з такими суб'єктами може забезпечити стабільні умови для іноземних інвесторів та сприяти економічному зростанню країни [70].

Успішне залучення іноземних інвестицій передбачає не лише концентрацію на економічних аспектах, але й на створенні сприятливого інвестиційного клімату, правовій стабільності та розвитку ключових галузей. Розглянуті пріоритети, такі як енергетика, інфраструктура, ІТ, агропромисловий сектор, і повоєнне відновлення, є стратегічно важливими напрямками для привертання іноземних інвестицій та сприяння сталому розвитку України. Разом із цим, важливо враховувати специфічні умови та потреби країни, а також забезпечувати високий рівень прозорості, ефективного управління та соціальної відповідальності для досягнення взаємовигідних результатів для інвесторів і національної економіки.

Висновки до розділу 3

Прийняття Інвестиційного кодексу України є важливим кроком для розвитку інвестиційної сфери. Цей документ спростить систему інвестиційного законодавства, зробить його доступнішим та зрозумілим. Кодекс сприятиме

створенню прозорого середовища для інвестиційної діяльності, підвищить довіру до інвестиційного ринку та сприятиме економічному розвитку.

Інвестиційний клімат України потребує комплексного покращення, включаючи зниження податкового тягаря, боротьбу з корупцією, підвищення захисту інвесторів та вирішення проблем військового конфлікту. Зміни в податковій системі, антикорупційні заходи, поліпшення прав інвесторів та розв'язання проблем війни є стратегічно важливими для створення сприятливого інвестиційного середовища.

Проблематика іноземного інвестиційного кредитування в Україні висвітлює різноманітні аспекти, починаючи від потенційних переваг для економічного розвитку та закінчуючи питаннями повоєнного відновлення. Залучення іноземних інвестицій може стати ключовим для подолання економічних викликів та забезпечення сталого розвитку країни, особливу увагу слід приділяти питанням повоєнного відновлення.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження з метою аналізу та визначення конкретних заходів для оптимізації стану та активізації перспектив розвитку іноземного інвестиційного кредиту в Україні для забезпечення стійкого економічного зростання країни дозволило зробити наступні висновки.

1. При дослідженні економічної сутності та класифікації інвестиційного кредиту визначено, що інвестиційне кредитування є значущим інструментом для фінансування інвестиційних проектів та стимулювання економічного розвитку. Його різноманітні форми, такі як банківське, державне, іпотечне, лізингове та іноземне інвестиційне кредитування, надають можливість вибору оптимального варіанту залежно від конкретних потреб та умов проекту. Інвестиційне кредитування вимагає компетентного аналізу, врахування ризиків та відповідального вибору стратегій для досягнення успішних результатів. Враховуючи його ключові елементи та різноманітність, можна зробити висновок про значення інвестиційного кредиту для розвитку підприємств, галузей та економік в цілому.

2. Характеристика джерел боргового іноземного капіталу показала, що іноземний інвестиційний кредит є важливим інструментом для фінансування розвитку та реалізації інвестиційних проектів на міжнародному рівні. Він дозволяє компаніям та країнам отримувати необхідні фінансові ресурси для сприяння економічному зростанню, модернізації технологій та розширення бізнесу. Окрема увага приділялася ролі різних видів кредиту та їх взаємозв'язку з економічними суб'єктами та державами. Державний кредит визначає роль урядів та міжнародних організацій у фінансуванні стратегічних проектів. Банківський кредит підкреслює активну участь фінансових інститутів у розвитку міжнародних інвестиційних операцій. Комерційний кредит, у свою чергу, фокусується на ролі бізнес-середовища у забезпеченні фінансових ресурсів для конкретних підприємств. Висновок вказує на значущість іноземного інвестиційного кредиту

як каталізатора для економічного зростання та міжнародного співробітництва. Цей інструмент не лише стимулює розвиток бізнесу та інфраструктури, але й сприяє зміцненню економічних зв'язків між країнами, сприяючи стабільності та рівновазі на світовому фінансовому ринку.

3. Аналіз різноманітних факторів, що впливають на процес залучення іноземних кредитів в Україну, вказує на те, що цей процес є надзвичайно складним і залежить від взаємодії численних сфер діяльності та політичних, економічних, соціальних та інших аспектів. Організаційно-правові фактори, такі як якість управління інвестиційною діяльністю та наявність ефективної законодавчої бази, визначають ступінь привабливості країни для іноземних інвесторів. Політична стабільність та довіра суспільства до влади є ключовими факторами, які впливають на прийняття інвестиційних рішень. Економічний стан країни, рівень боргів, а також наявність ресурсів, які привертають інвесторів, також мають вагомий роль. Спільна діяльність усіх сфер – фінансової, соціально-культурної, міжнародної та інших, важлива для створення комплексної інвестиційної екосистеми. Зазначені фактори вимагають комплексного та системного підходу з боку уряду та бізнес-спільноти для створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Активна робота у всіх напрямках, врахування глобальних та місцевих тенденцій, а також ефективне вирішення проблем, може забезпечити сталий розвиток та привертання іноземних кредитів у майбутньому.

4. На основі проведеного аналізу інвестиційного клімату в Україні можна зробити ряд висновків. Динаміка різних аспектів економіки та фінансової системи країни взята до уваги, зокрема, рівень іноземних інвестицій, структура їхнього фінансування, динаміка ВВП, золотовалютні резерви, державний борг, рівень інфляції та інші елементи. На початку дослідження видно, що в 2016 році Україна зазнала великих труднощів, зокрема через економічні та політичні турбуленції. Проте, у наступні роки, зокрема у 2017-2019 роках, спостерігався позитивний розвиток і зростання іноземних інвестицій, ВВП, золотовалютних резервів та інших показників. Значущий вплив на інвестиційний клімат в Україні в 2022 році має військовий конфлікт, що викликає значні турбуленції у фінансовій системі та

загрозу для економічного розвитку країни. Це спричинило різке зменшення прямих іноземних інвестицій, погіршення динаміки ВВП, а також інших економічних показників. Агрегований показник інвестиційного клімату в Україні, оцінений на 2022 рік, становить 45,8, що свідчить про середню привабливість для іноземних інвесторів. Однак важливо враховувати ризики та несприятливі обставини, такі як військовий конфлікт, які можуть негативно впливати на інвестиційну активність та фінансову стабільність країни.

5. На основі аналізу ряду економічних показників України в контексті інвестиційного кредитування, капітальних інвестицій та інших аспектів економічної активності, можна сформулювати висновок щодо динаміки інвестиційного середовища та його зв'язку з ключовими подіями, такими як пандемія COVID-19 та воєнний конфлікт, що розпочався в 2022 році. З аналізу інвестиційного кредитування видно, що вплив глобальних подій та кризових ситуацій впливає на економічні рішення, інвестиційну активність та структуру витрат. У період пандемії COVID-19 (особливо у 2020 році), спостерігався великий від'ємний вплив на капітальні інвестиції, інвестиційне кредитування та загальну економічну активність. З початку війни в 2022 році спостерігалася додаткова нестабільність, яка вразила різні сегменти економіки, включаючи інвестиційне кредитування та капітальні інвестиції. Динаміка капітальних інвестицій за різними галузями економіки також вказує на нерівномірність впливу кризових ситуацій. Спад обсягів інвестицій може бути спричинений не тільки глобальними чинниками, але й внутрішніми проблемами, такими як політична нестабільність чи зміни в регуляторному середовищі. У контексті прогнозування інвестиційного кредитування, важливо враховувати змінні обставини та адаптувати плани до нових умов. Прогноз до 2025 року, представлений у лінійній регресійній моделі, вказує на тенденцію зменшення обсягів інвестиційного кредитування, що може бути пов'язано з триваючим впливом економічних і геополітичних факторів. Усі ці аспекти свідчать про складну ситуацію в українській економіці, що вимагає комплексного підходу до вирішення

економічних завдань та стратегічного планування для підтримки інвестиційного клімату та економічного зростання в невизначеному середовищі.

6. При дослідженні особливостей отримання іноземного інвестиційного кредиту на прикладі Європейського інвестиційного банку, виявилось, що цей банк відіграє важливу роль у фінансуванні проектів в Україні. Великий досвід роботи та активна співпраця Європейського інвестиційного банку з Україною в контексті Європейської політики сусідства та Східного партнерства забезпечують стабільність і надійність у сприянні розвитку країни. Динаміка інвестиційних кредитів Європейського інвестиційного банку в Україну за період 2018-2022 років свідчить про те, що не зважаючи на труднощі, такі як війна в 2022 році, банк продовжує активно підтримувати українські проекти. Структура наданих кредитів відображає різноманітність галузей, які отримують фінансову підтримку від Європейського інвестиційного банку. Енергетика, транспорт, промисловість, послуги та інші галузі отримують важливий імпульс для розвитку, що сприяє диверсифікації економіки. Позитивні сторони отримання кредиту від Європейського інвестиційного банку для приватного сектору в Україні включають привабливі ціни, довгі терміни фінансування, індивідуальне фінансування та підтримку проекту. Ці фактори створюють сприятливий фінансовий клімат для реалізації проектів різного масштабу.

7. Прийняття Інвестиційного кодексу України є невід'ємним кроком у розвитку інвестиційної сфери країни. Цей документ вирішує ряд важливих завдань. По-перше, він спростить систему інвестиційного законодавства, яке наразі розділене через велику різноманітність документів – це сприятиме підвищенню доступності та зрозумілості нормативно-правових актів для всіх зацікавлених сторін. По-друге, прийняття Інвестиційного кодексу сприятиме створенню прозорого середовища для інвестиційної діяльності. Забезпечення послідовності та узгодженості законодавства в цій сфері дозволить уникнути суперечливостей та конфліктів між різними нормами. Це, в свою чергу, позитивно позначиться на рівні привабливості України для інвесторів та підвищить довіру до її інвестиційного ринку. Прийняття Інвестиційного кодексу України

визначається потребою впорядкування та оптимізації інвестиційного законодавства, створення прозорих умов для ведення бізнесу та стимулювання інвестиційних процесів. Цей крок є важливим для покращення інвестиційного клімату країни та сприяє належному використанню потенціалу для економічного розвитку.

8. Інвестиційний клімат України потребує комплексного покращення в кількох ключових напрямках. Суттєве податкове навантаження, проблеми з корупцією, недостатній рівень захисту інвесторів та вплив військового конфлікту є серйозними викликами, які необхідно вирішувати для залучення нових інвестицій та стабільного економічного розвитку. Зниження податкового тягаря, впровадження ефективних антикорупційних заходів, поліпшення захисту прав інвесторів, а також вирішення проблем військового конфлікту є стратегічно важливими кроками для створення сприятливого інвестиційного середовища. Покращення правової системи та судової реформи також грають важливу роль у забезпеченні стабільності та правової впевненості для інвесторів. Загалом, реалізація цих заходів в контексті висловлених проблем та шляхів їх вирішення має потенціал покращити інвестиційний клімат України, зробити її більш привабливою для інвесторів та сприяти сталому економічному зростанню.

9. Проблематика іноземного інвестиційного кредитування в Україні висвітлює різноманітні аспекти, починаючи від потенційних переваг для економічного розвитку та закінчуючи питаннями повоєнного відновлення після конфліктів. Залучення іноземних інвестицій може стати ключовим фактором для подолання економічних викликів та забезпечення сталого розвитку країни. Важливо наголосити, що визначення пріоритетних об'єктів інвестицій має бути здійснене на основі глибокого аналізу потреб та можливостей України. Розвиток енергетики, інфраструктури, ІТ, агропромислового сектору та інших галузей може сприяти різноманітному розвитку країни та підвищенню її конкурентоспроможності. При цьому, особливу увагу слід приділяти питанням повоєнного відновлення, оскільки це є важливою передумовою для соціально-економічної стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Barattieri A. Banks funding, leverage, and investment. *Journal of Financial Economics*. 2021. № 141. Pp. 148-171.
2. Augsburg B. Labeled loans and human capital investments. *Journal of Development Economics*. 2023. № 162. Pp.103-123.
3. Lei T. Credit risk control of investment-loan linkage by commercial banks in China. *Credit Risk Control of Investment-loan*. 2023. № 1. Pp. 1878-1886.
4. Майорова Т. В. . Інвестування : практикум / [Т. В. Майорова, В. І. Максимович, С. В. Урванцева та ін.] ; за наук. ред. Т. В. Майорової. К. : КНЕУ, 2012. 577 с.
5. Ботвіна Н. О. Банківське кредитування інвестиційно-інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2016. № 2. С. 58-62.
6. Смолінська С. Д. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Міжнародний науковий електронний журнал ЛОГОΣ.ONLINE*. 2019. №2. С. 1-5.
7. Урванцева С. В. Сутність та значення інвестиційного кредиту у сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2014. № 9. С. 65-69.
8. Modi K. The Anatomy of Banks' IT Investments: Drivers and Implications. IMF Working Paper. 2022. 65 с.
9. Zhang C. Investment decision with floating rate loan choice based on NPV approach. *Advances in Economics, Business and Management Research*. 2022. № 2. Pp. 270-273.
10. Кафтанова Н. М. Кредитування інвестиційних проектів в Україні. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_44 (дата звернення 08.11.2023).

11. Ozili P. The impact of foreign direct investment inflows on nonperforming loans: the case of UAE. 2020. URL: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/115825/1/MPRA_paper_115825.pdf (accessed 09.11.2023).
12. Alfaro L. Foreign Direct Investment, Finance, and Economic Development. *Chapter for Encyclopedia of International Economics and Global Trade*. 2017. URL: https://www.hbs.edu/ris/Publication%20Files/FDICapital_Formatted_20170922_Final_W_c7fcb82c-f318-4632-a589-20118eaeef8.pdf (accessed 09.11.2023).
13. Ananwude, A. C. Banking Sector Operations and Foreign Direct Investment in Nigeria: A Causality Analysis. *Asian Themes in Social Sciences Research*. 2018. № 1(2). Pp. 60-75.
14. Ткачук Н. В. Інвестування: конспект лекцій. Луцьк: Вежа-друк, 2023. 88 с.
15. Muntean R. Foreign support, local lending and economic growth. *Procedia Economics and Finance*. 2015. №32. Pp. 566-573.
16. Ткач В. В. Реабілітація української економіки шляхом використання іноземних кредитів на прикладі Греції та Польщі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 6. С. 81-86.
17. Serena J. International bank lending and corporate debt structure. 2020. URL: <https://www.bis.org/publ/work857.pdf> (accessed 09.11.2023).
18. Delis M. The cost of foreign-currency lending. *Journal of Banking & Finance*. 2022. № 136. Pp.106-120.
19. Русна Ю. О. Експортно-кредитні агентства: механізм залучення іноземних інвестицій в економіку країни в умовах глобалізації. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 2. С. 16-24.
20. Ганприндашвілі Б. В. Залучення іноземного капіталу з метою активізації процесів кредитування енергозбереження на промислових підприємствах. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. № 38. С. 30-38.
21. Шевченко Л. В. Фактори впливу на іноземне інвестування в економіку України: підходи до класифікації. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2021. № 100. С. 57-67.

22. Мошляк І. О. Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного зростання держави. *Вчені записки університету "КРОК"*. 2021. № 3. С. 44-50.
23. Оршанська М. І. Інституційні фактори залучення прямих іноземних інвестицій в інфраструктуру України. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 2. С. 156-163.
24. Ратушна Ю. С. Фактори розвитку іноземного фінансового інвестування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 24(3). С. 59-66.
25. Tegipko M. Foreign Investments in Ukraine: Venture Factors and the Ways of Their Diminution. URL: <https://www.nato.int/acad/fellow/97-99/tegipko.pdf> (accessed 09.11.2023).
26. Zengin S. Understanding the factors that affect foreign direct investment in Turkey by using mars method. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*. 2018. № 10. Pp. 177-192.
27. Determinants of FDI inflows in advanced economies. 2017. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecb.wp2066.en.pdf> (accessed 09.11.2023).
28. Статистика зовнішнього сектору Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення 09.11.2023).
29. Валовий внутрішній продукт України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення 14.11.2023).
30. Золотовалютні резерви України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/> (дата звернення 14.11.2023).
31. Державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення 14.11.2023).
32. Індекс інфляції України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення 14.11.2023).
33. KOF Globalization Index. URL: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (accessed 09.11.2023).

34. Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking> (accessed 09.11.2023).
35. Global Innovation Index. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf> (accessed 09.11.2023).
36. Human Development Index. URL: <https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI> (accessed 09.11.2023).
37. Державна служба статистики України. Капітальні інвестиції. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_r/arh_kin_r_20u.htm (дата звернення 09.11.2023).
38. Наглядова статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 09.11.2023).
39. Applying for a loan European Investment Bank. URL: https://www.eib.org/en/projects/cycle/applying_loan/index.htm (accessed 09.11.2023).
40. Financed projects European Investment Bank. URL: <https://www.eib.org/en/projects/loans/index> (accessed 09.11.2023).
41. Loans for the private sector European Investment Bank.. URL: <https://www.eib.org/en/products/loans/private-sector/index> (accessed 09.11.2023).
42. Pricing and other terms European Investment Bank. URL: <https://www.eib.org/en/products/pricing-and-other-terms.htm> (accessed 09.11.2023).
43. Зельдіна О. Р. Інвестиційна привабливість України: проблеми та напрями модернізації законодавства. *Економіка та право*. 2017. № 2. С. 14-18.
44. Світлична Ю. О. Інвестиційне законодавство України потребує вдосконалення. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2017. № 3. С. 168-174.
45. Бударна В. О. Інвестиційна політика України: досвід законодавчого забезпечення. *Економіка та право*. 2018. № 2. С. 41-49.

46. Кудрявцева В. В. Інвестиційне законодавство України та національна інвестиційна безпека. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2. С. 13-19.
47. Кузнік А. Ю. Управління інвестиціями в умовах законодавчого регламентування України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 5(1). С. 18-23.
48. Jordan 2022 Investment Climate Statements. URL: <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/jordan/> (accessed 19.11.2023).
49. Ethiopia's new investment framework – the regulation. 2021. URL: <https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/briefings/2021/01/ethiopian-new-investment-framework-the-regulation.pdf> (accessed 19.11.2023).
50. Pakistan Investment Guide. 2022. URL: <https://invest.gov.pk/sites/default/files/inline-files/Investment%20Guide%20.pdf> (accessed 19.11.2023).
51. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*, 2023. №1. С. 164-175.
52. Чернега В. В. Вплив податкової політики на інвестиційний клімат країни. *Інтелект XXI*. 2022. № 3. С. 78-81.
53. Гаватюк Л. С. Проблеми та чинники формування привабливого інвестиційного клімату України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 21. С. 66-72.
54. Тізеш П. П. Інвестиційний клімат як умова стратегічної конкурентоспроможності. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2023. № 1. С. 7-16.
55. Жмуденко В. О. Особливості інвестиційного клімату галузі економіки України під час війни. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. № 1. С. 37-42.
56. Рибчук А. В. Проблеми формування інтегрованого інвестиційного клімату в державі. *Бізнес Інформ*. 2022. № 11. С. 101-107.

57. Шуплат О. М. Аспекти поліпшення інвестиційного клімату України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 2. С. 129-137.
58. Рибіна Л. О. Вплив монетарної політики на інвестиційний клімат в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 54. С. 56-62.
59. Ситник Н. С. Інвестиційний клімат України: оцінка та шляхи поліпшення у повоєнний період. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. № 5(2). С. 147-153.
60. Разіна Т. І. Адміністративно-правові засоби забезпечення позитивного інвестиційного клімату в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 124-129.
61. Стройко Т. В. Інвестиційний клімат в Україні та його вплив на інвестиційну діяльність підприємств. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. 2020. № 1. С. 55-63.
62. Dasgupta R. Priority Sector Lending: Yesterday, Today and Tomorrow. *Economic and Political Weekly*. 2022. № 37. Pp.4239-4245
63. Bank Modernizes Investment Lending Policy. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2012/11/02/bank-modernizes-investment-lending-policy> (accessed 19.11.2023).
64. Mobilizing Private Climate Financing in Emerging Market and Developing Economies. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/066/2022/007/article-A001-en.xml> (accessed 19.11.2023).
65. Statement of Priorities and Accountabilities for Invest in Canada. URL: <https://www.international.gc.ca/global-affairs-affaires-mondiales/partners-partenaires/iic/mandate-mandat.aspx?lang=eng> (accessed 19.11.2023).
66. What Banks Look for When Reviewing a Loan Application. URL: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/what-banks-look-for-when-reviewing-a-loan-application> (accessed 19.11.2023).

67. A Survey Report on Foreign Direct Investment in Nepal. URL: https://www.nrb.org.np/contents/uploads/2019/12/Study_Reports-A_Survey_Report_on_Foreign_Direct_Investment_in_Nepal.pdf (accessed 19.11.2023).
68. Opportunities for Investment. URL: <https://www.foreign.go.tz/services/opportunities-for-investment> (accessed 19.11.2023).
69. Trade and Investment. URL: <https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/trade-and-investment> (accessed 19.11.2023).